

TORSDAG 19 SEPTEMBER. NR 38/2013

Mötte
Gud i
himlen

Sidan 2

Stiftet
får ansikten
i Istanbul

Sidan 5

Glödande
gospel
går i repris

Sidan 20

Tro med oss!

Sidan 10

Inte bara lovprisningar för specialmässor

När de fungerar är specialmässorna motiverade komplement till den vanliga gudstjänsten.

Men risken finns att de blir subkulturer utan kontakt till det övriga församlingslivet. **SIDAN 4**

**Två män trevar
fram sin tro**

Sidan 8

Domkapitlet tar upp
Johannes kollektvägran

Sidan 5

Städning: plikt
och passion!

Sidan 12

Forska i släktens
emotionella minnen

Sidan 7

LEDARE MAY WIKSTRÖM

För viktig för att lämnas åt proffs

KP DISKUSSIONER OM kyrkans framtid har ett längre tag präglats av en anda av uppgivenhet. Dystra bilder målas slentrianmässigt upp: pengarna tar slut, folk skriver ut sig och kyrkan som institution marginaliseras. Missmodet lägger sig som en våt filt över de kyrkligt anställda och aktiva. Men den bilden är inte den enda sanna. Långt ifrån! Det finns en stor tyst skara som fortfarande är med, och som i sin tystnad både betalar och uppskattar det kyrkan gör. Den skaran utgör en enorm kraft, som kanske just nu i den omvälvning kyrkan genomgår, kan träda i aktion. Framtiden för kyrkan ser antagligen mycket annorlunda ut än de ramar för kyrkan som gäller i dag och för ett par decennier sedan. Men den kan också bli betydligt mer spännande – i positiv bemärkelse – än någon har anat. Nu är tiden för dem som trots allt vill sin kyrka att visa det.

I **VECKAN** avslutades den så kallade Kyrktorgs-rundan. I den har kyrkliga aktörer dragit runt i Svenskfinland och samlat församlingsanställda och frivilligarbetare och förtroendevalda till diskussioner och inspiration, från Larsmo i norr till Lovisa i sydost. Vid det här laget börjar pendeln svänga. Nu är det kanske de frivilliga och förtroendevalda som får ge en del av sin inspiration till tvivlande och modfälliga anställda. Och det är kanske just det här kyrkan behöver. På alla platser hölls en diskussion kring kyrkans framtid. Det glimrar fram ljuspunkter, som kan vara början till det nya inom kyrkan.

DET SMÄRTSAMMASTE i kyrkans liv är kanske att det som enligt teologin borde vara det viktigaste inte är det på riktigt. Det handlar naturligtvis om gudstjänsten. Hur kan det som kallas ”Gudsfolkets fest” bli en fest på riktigt? Kritik mot högmässan finns det gott om: Den är för stel. Den är för tidigt. Den har fel språkbruk och ålderdomliga ritualer och melodier.

Den allra största sorgen är ändå uppenbar: den har alltför få besökare. Men den lider också av en strukturell farsot. Gudstjänsten har blivit en proffsangelägenhet, som fjärmat församlingen från det som sker i den och gett vanliga församlingsbor uppfattningen att de varken har mandat eller kompetens att vara aktiva. Det här var något som också kom fram under diskussionerna på Kyrktorgen. Också här finns det glipor av hopp.

I Åbo arbetar man med gudstjänsten i form av gudstjänstgrupper. Där har lekmännen fått ett större ansvar för mässan, och samlas i grupper med egna gudstjänsturer för att förbereda det som ska hända på söndag.

Livligast fördes diskussionen på Åland, där en av deltagarna konstaterade att lekmännen i hennes församling helt resolut själva ställde till med gudstjänst när prästbristen såg ut att sätta stopp för det. ”Inte är väl gudstjänsten så helig att inte frivilliga kan göra den!” Hon blev elegant kompletterad av direktor Sixten Ekstrand, som troligen talade framtidsord i den stunden: ”Gudstjänsten är just så helig att lekmännen kan göra den.”

”Den tysta skaran utgör en enorm kraft som kan träda i aktion.”

PROFILEN: EBEN ALEXANDER

”Det viktigaste i livet är kärlek och medkänsla. Vi återföds många gånger för att växa och lära oss.”

Himlen är ett bevisat faktum

I arbetet som hjärnkirurg förlorade han med tiden sin tro på Gud, men efter en nära-döden-upplevelse är hans livsuppgift nu att berätta om det han lärde sig i de andliga sfärer som han säger sig ha besökt.

TEXT OCH FOTO: TOMAS VON MARTENS

Eben Alexander växte upp i ett metodistiskt hem där fadern var djupt troende. Fadern var också en framstående hjärnkirurg och vetenskapsman. Familjen gick i kyrkan och också Eben själv hade en kristen övertygelse under sin barndom och uppväxt. Men det här ändrades när jag själv utbildade mig till hjärnkirurg som vuxen. Min utbildning och mitt arbete som läkare gjorde att jag med tiden anammade en helt materialistisk världsbild. Efter mer än tjugio år som hjärnkirurg var jag en agnostiker och vanekristen som gick i kyrkan bara vid de stora helgerna, berättar Eben Alexander.

Han besöker Finland för att hans amerikanska bestseller *Proof of Heaven* nu också utkommit på finska med titeln *Totuus taivaasta* på förlaget WSOY. Boken har sålts i 43 länder och i två miljoner exemplar. I 46 veckor har den legat i topp på New York Times bestsellerlista. Den svenska upplagan ska utkomma under år 2014.

I boken berättar Eben Alexander om den nära-döden-upplevelse han hade medan han låg i koma.

Jag insjuknade i en mycket sällsynt art av bakteriell meningit (hjärnhinneinflammation). Den heter *E. coli* och den drabbar mindre än en person på tio miljoner.

Sjukdomen angriper neocortex, den yttersta delen av hjärnbarken. Det är den delen av hjärnan där våra högre utvecklade beteenden och kognitiva förmågor sitter. Det vill säga allt det som gör oss till människor.

Mina överlevnadschanser minskade för varje dag jag låg i koma. Efter sju dagar i koma var mina överlevnadschanser bara två procent. Jag vaknade uppsamma dag som läkarna hade börjat förbereda min familj på att allt hopp var ute och att jag skulle dö.

Också om han vaknade upp igen

skulle chanserna för ett tillfrisknande vara minimala, ansåg läkarna Det fanns en stor risk att han i så fall skulle förbli i ett vegetativt tillstånd för resten av sitt liv.

Men jag vaknade upp och ingen av mina läkare kan förklara hur det är möjligt, säger Eben Alexander.

I boken går han igenom hela sin tid i koma dag för dag. Uppgifterna har han fått efteråt av sin familj och de läkare som vårdade honom. Den ansvariga läkaren Dr Scott Wade har i slutet av boken intygat uppgifternas riktighet.

Upplevde andliga sfärer

Under sin tid i koma hade han en nära-döden-upplevelse (NDU) som han började formulera efter uppvaknandet. Hans äldsta son som också han utbildar sig till hjärnkirurg uppmanade fadern att skriva ned sina minnen innan han började läsa om andras nära-döden-upplevelser.

Pappa, du har alltid lärt mig att i vetenskap så måste observation gå före tolkning, sa min son till mig.

Eben Alexander följde sonens råd och började en lång och mödosam skrivprocess som till slut resulterade i en bok.

I den berättar han hur han först befann sig i något slags skrämmande och obestämd undre värld som han i boken kallar för ”maskperspektivet”. Efter en tid byttes mörkret ut mot ett fågelperspektiv över underbart sköna landskap där man kunde se vattenfall, människor och djur.

Jag ledsagades av en vacker flicka och vi flög på något som påminde om en fjärl, berättar Eben Alexander.

Han berättar att han fördes genom flera olika andliga sfärer. Han fick bland annat lära sig att människan föds på nytt till många liv för att växa och utvecklas.

Jag påpekar för honom att reinkar-

nation och återfödelse inte är rumsrent i kristna kretsar.

Det stämmer! Men i USA finns det nu ett nätverk av kristna ledare som tar nära-döden-upplevelser på allvar och som tror på det här. Forumet drivs av University of Virginia, säger Eben Alexander.

Han tillägger att kristendomen inte har något monopol på religiös sanning. Den åsikten kommer inte från Gud.

Sin nära-döden-upplevelse ser han själv som ett vetenskapligt bevis på ett liv efter döden.

Jag undrar varför han måste blanda ihop vetenskap och religion, är det inte en helt onödigt provokation?

Det finns i dag många vetenskapsmän som är helt öppna för det här. Det händer just nu mycket på den här fronten och det finns en stark önskan att förlika vetenskap, religion och andlighet. De är inte varandras motsatser som vi blivit lärda.

Eben Alexander är övertygad om att en materiell och reduktiv vetenskapsyn i rask takt är på väg till historiens soptipp.

Jag försökte själv i månader hitta en rationell och hjärnbaserad förklaring till mina upplevelser. Men eftersom min neocortex, det vill säga min yttre hjärnbark, var utslagen under min komaperiod så är det uteslutet att min NDU skulle vara något som min hjärna själv hittat på. Alla försök att förklara upplevelsen vetenskapligt faller på detta.

Gud är villkorslös kärlek

Eben Alexander upplevde starkt att Gud hade mänskliga och personliga egenskaper som exempelvis humor och ironi.

Det viktigaste han lärde sig i de andliga sfärerna var att vårt medvetande inte är beroende av vår kropp och hjärna.

Kroppen och hjärnan är mera som en sorts mycket begränsade verktyg för själen och medvetandet.

Under sin nära-döden-upplevelse erfor han att Gud är villkorslös kärlek och att det är viktigt att vi lär oss medkänsla.

Det finns egentligen ingenting som vi kan göra fel. Vi kommer att lära oss och vi är mer älskade än vi själva kan förstå, säger Alexander.

KYRKPRESSEN KONTAKTA REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör May Wikström tfn (09) 612 615 33/ 040 153 0313 may.wikstrom@kyrkpressen.fi	Redaktion i Österbotten Norrmalmsgatan 21 A 68600 Jakobstad gsm 050 585 6460	Christa Mickelsson tfn (09) 612 615 56	Utgivare: Fontana Media Ab
Redaktion i Helsingfors Sandvikskajen 13 00180 Helsingfors Tfn (09) 612 615 49 Fax (09) 278 4138	Redaktörer: e-post: fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi	Johan Sandberg (Österbotten) gsm 050 585 6460	Bank: Sampo IBAN: FI34 8000 13011585 40 BIC: DABAFIHH
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi	Rolf af Hällström tfn (09) 612 615 53	Sofia Torvalds tfn (09) 612 615 54	Paradbild: Christa Mickelsson
	Tomas von Martens tfn (09) 612 615 51	Webbredaktör: webbred@kyrkpressen.fi	Tryck: Botnia Print, Karleby
		Layout: Malin Aho	

KYRKPRESSEN ANNONSINFORMATION

Annonnsredaktör: Erika Rönngård tfn (09) 612 615 50, annons@kyrkpressen.fi	Lämnar in din annons utan extra kostnader via annonsverket på www.kyrkpressen.fi ! För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.	För mera detaljer se mediekortet www.kyrkpressen.fi	Prenumerationer och adressändringar: tfn (09) 612 615 50, prenumeration@kyrkpressen.fi . Adressändring sker automatiskt via din församling då du gör flyttanmälan. Om du har prenumererat via Kyrkpressen kontaktar du oss.
Annonspriser: Färg 2,05 €/spmm Svart-vit 1,65 €/spmm Moms 24% tillkommer		Annonnsförsäljning: fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi Leif Westerling , gsm 050 329 4444, fax (09) 278 4138	
Radannonser: 4,50 €/rad inkl. moms.	Kyrkpressen utkommer normalt på torsdagar och inlämning av annonser sker senast torsdag veckan före.	Jonny Åstrand , tfn (06) 347 0608, gsm 0500 924 528, fax (06) 347 1018	Prenumerationspriser: Finland & Norden 69 € Utlandet 84 €
Familjeannonser: 1 €/spmm inkl. moms.			

VÅRT LIV här på jorden är en dröm och en illusion i jämförelse med den andliga verkligheten, säger Dr Eben Alexander.

EBEN ALEXANDER

HJÄRNKIRURG OCH VETENSKAPSMAN.

ARBETAT SOM BITRÄDANDE PROFESSOR I NEUROKIRURGI VID HARVARD.

SKRIVIT EN BOK OM SIN NÄRA-DÖDEN-UPPLEVELSE.

BOKEN HAR SÅLTS I 43 LÄNDER OCH TVÅ MILJONER EXEMPLAR.

Ingen grundkurs i Hangöskolan

SKOLA. Alltför få sökande har gjort att Evangeliska Folkhögskolan i Svenskfinland ställt in sin grundkurs i Hangö. I stället försöker skolan ordna kortkurser och bedriva hotellverksamhet.

– Vi har mindre verksamhet på gång i Hangö just nu, säger rektor **Kristian Sjöbacka**. Bland annat håller arbetskraftsbyrån en kurs i våra utrymmen i september–

oktober. Dessutom pågår en vävkurs hela läsåret.

Men planeringen för framtiden är i gång. Bland annat reder man ut möjligheten att ha ett socialprojekt i samarbete med socialbyrån.

– Det projektet skulle omfatta en renovering av fasaden på skolans gamla del. Men om det kommer i gång före vintern är osäkert.

Sjöbacka intygar att det

inte finns några planer på att lägga ner verksamheten i Hangö.

– Eftersom statsbidragen betalas ut i efterskott är situationen inte akut, säger han. Campuset i Hangö är viktigt för oss.

KRISTIAN SJÖBACKA tror på fortsättning i Hangö.

FOTO: KP-ARKIV/JOHAN SANDBERG

Kyrkhelgen i Karleby välbesökt

KYRKHELG. Årets Kyrkelg samlade igen deltagare från hela stiftet.

– Uppslutningen var densamma som under tidigare år och arrangemangen löpte bra, säger kyrkoherde **Peter Kankkonen** från Karleby svenska församling.

För barn och unga fanns ett stort utbud med eget program.

– Satsningen på program

för barn i olika åldrar kommer även i framtiden att känneteckna Kyrkhelgen, säger Kankkonen.

Bland de utländska föreläsarna kan särskilt nämnas **Maher Fouad**, ordförande för den evangeliska alliansen i arabvärlden.

Kyrkhelgen är unik genom att den arrangeras av alla inomkyrkliga väckelserörelser tillsammans.

3 FRÅGOR TILL

Anders
Eklund

I en ledare i tidningen Syd-Österbotten den 10 september kommer du

hur den kristna tron behandlas i medierna. Du skriver att journalister och debattörer ibland förlöjligar ämnet genom att insinuera att det som motdebattören tror på bara är fantasier. Försöker medierna medvetet smutskasta de kristna?

– Det känns som om det just nu skulle vara inne att trycka ner de troende. Det är ju inte särskilt respektfullt. Visst får man vara kritisk mot tron. Men samtidigt sprider kritikerna också sitt maxim och sin egen tro. Deras tro är att inte tro. De gillar inte evangeliserande troende men sprider själva sin tro. Det är ju samma sak egentligen.

Har du exempel på att medierna riktar målmedveten kritik mot tron?

– Medierna skriver inte om kyrkan andra gånger än när konservativa troende säger något som väcker uppseende. Viljan att behandla kyrka och tro journalistiskt finns inte. Kanske inte kunskapen heller. Därför blir det lätt som det blir; man hakar på uttalanden som ibland är ryckta ur sina sammanhang.

Finns det någon uttalad linje i frågan om kristen tro på Syd-Österbotten?

– Faktiskt inte. Jag vet inte om att någon av koncernens tidningar skulle ha det. Men nog hör det ju till att vara liberal i dag. När jag skriver ledare utgår jag alltid från min egen uppfattning om vad som är rätt och fel när jag skriver om de här sakerna.

– Självt är jag inte aktivt troende. Men jag ser inte någon orsak att anamma de inställningar som man så ofta ser. Meningen är väl ändå att vi ska samverka här på jorden oavsett vad vi tror på.

■ JOHAN SANDBERG

Vilken väg ska kyrkan gå med gudstjänsterna?

GUDSTJÄNSTLIV. Leder specialmässor av olika slag in i eller ut ur kyrkans vanliga söndagsgudstjänst? Det dryftade några teologer i en paneldebatt i Åbo förra veckan.

TEXT OCH FOTO:
CHRISTA MICKELSSON

Regnbågmässor, ökenmässor och metallmässor. Möjligheten för den vanliga församlingsmedlemmen att hitta en gudstjänstform som känns angelägen har ökat de senaste åren då antalet olika så kallade specialmässor ökat. Några teologer samlades i Åbo förra veckan för att diskutera hur kyrkan egentligen ska hantera specialmässorna.

Fredrik Portin inleder seminariet i egenskap av redaktör för en färsk bok om just specialmässor. Boken heter *Från ökenmässan till hårdrock halleluja – specialgudstjänster i Borgå stift*.

– Jag ville göra den här boken av två orsaker. Dels för att det finns ett behov av att beskriva de här mässorna. Det har inte funnits något konkret att ge åt människor som är intresserade av specialmässor, men nu finns det. Men jag tror också att vi behöver diskutera specialmässorna. Vilken roll ska vi ge dem? Eller ska vi överhuvudtaget ha dem? Jag hoppas att den här boken får vara en grund för fortsatt diskussion om vårt gudstjänstliv.

Till eller från?

I boken beskrivs sju olika specialmässor utförligt och därtill ger sju teologer sin syn på specialmässor som fenomen. Biskop **Björn Vikström**, som skrivit efterordet, medverkar i paneldebatten.

– Specialgudstjänsterna har gett mig och andra en orsak att fundera på det regelbundna gudstjänstlivet i församlingarna. Hur kan vi befrämja arbetet med specialmässorna utan att göra dem till subkulturer som in-

FREDRIK PORTIN har samlat ihop materialet till den nya boken om specialmässor. Han och **Yngvill Martola**, som deltog i paneldiskussionen, slappnar av vid utgivningsskålen efteråt.

te har någon kontakt med församlingarnas vanliga gudstjänst? frågar han sig.

Signalerar vi en expertkultur eller gör vi saker tillsammans?

Björn Vikström

Oron över att specialgudmässorna leder deltagarna bort från församlingens vanliga gudstjänstliv är en del av den kritik som riktas mot mässorna i boken. Biskopen tror ändå att olika specialmässor ibland är motiverade.

– Vi kan ta familje- och skolgudstjänster som en parallell. Vi behöver se dem som kommer till kyrkan och ta hänsyn till dem. Visst är det motiverat att ibland ha

specialgudstjänster för barn, även om idealet förstås är att barn alltid ska kunna komma till kyrkan.

– Jag är också glad över att artiklarna i boken andas ett trotsigt motstånd mot den pessimism som sjunkande gudstjänststatistik ofta innebär.

Mässa som mässa

Stefan Myrskog, upphovsman till specialmässan "Människa kom fram" och

teologie magister är tveksam till ordet "specialmässa".

– Jag tänker mig att en mässa är en mässa, punkt slut. Men den här boken visar hur komplex synen på mässan är, säger Myrskog.

– Människor är skaparens avbild och vill själva skapa. Specialmässorna är ett uttryck för det, fortsätter han.

Yngvill Martola, docent i praktisk teologi, håller med och säger att boken säger mycket om gudstjänstens teologi överlag.

– Vad gäller specialmässor är jag lite ambivalent och tycker att de är bra med vissa förbehåll. De fungerar då man är trygg i den egna konfessionen, men många unga i kyrkan har inte någon tydlig konfessionell identitet. Några av specialmässorna är ju frikyrkliga till sin karaktär medan andra har tydliga ortodoxa inslag.

– För det andra frågar jag mig vad som händer då specialgudstjänsten av någon orsak slutar ordnas, till exempel om teamet bakom inte längre orkar. Hittar besökarna då till en annan gudstjänstform? Fast man är van med specialmässan är det inte nödvändigtvis så att man hittar till församlingens vanliga gudstjänst.

Obrukad potential

Martola är en av dem som var med och förnyade lutherska kyrkans gudstjänst i början av 2000-talet.

– Jag anser för övrigt att det i den nya gudstjänsthandboken finns en potential som ännu inte realiserats. För att gudstjänsten ska kunna göras lämplig för besökarna kan många av elementen bytas ut och varieras. Men i praktiken har det gått så att många församlingar nog hittat element som passar dem, men sedan stagnerat.

Emma Audas i publiken frågar vilken specialmässa som ännu saknas.

– En mässa där de svaga känner sig hemma, svarar Vikström.

– En rörelsemässa! fortsätter Myrskog.

POLITIK SVENSKA KYRKAN

Dubbelt fler SD-mandat i kyrkomötet

Årets valrörelse i Svenska kyrkan hettade till då Sverigedemokraterna (SD) mobiliserade både kandidater och väljare som en upptakt inför riksdagsva-

let nästa år. Socialdemokraterna som är kyrkomötets största grupp förde en aktiv motkampanj mot SD och i de sociala medierna motarbetades SD av en spontan rörelse med hashtaggen #enlitengrej som uppmanade folk att rösta.

Polariseringen har mobiliserat nya väljare, men

FOTO: SVENSKA KYRKAN/
MAGNUS ARONSSON

också SD-anhängare, visar valresultatet. Valdeltagandet ökade från 11,9 vid valet år 2009 till 12,8 procent.

Socialdemokraterna har fortfarande majoritet i kyrkomötet med 73 av totalt 251 mandat. SD fick 15, vilket är dubbelt så många mandat som i det tidigare kyrkomötet. SD har kun-

nat använda kyrkovalen som politisk sprängbräda genom att Svenska kyrkan har direkt val också till kyrkomötet och till stiftsfullmäktige.

Också den obundna gruppen, som motsätter sig politiseringen av kyrkliga val, gick framåt. Förbundssekreterare **Lars G.**

Lindner på "Socialdemokrater för tro och solidaritet", som broderskapsrörelsen numera heter, försvaret att partierna sköter kandidatnomineringen.

– Vi vill ha en öppen folkkyrka. De som kritiserar partierna vill att en snävare grupp bestämmer.

■ ROLF AF HÄLLSTRÖM

Domkapitlet vill ha förklaring av rådet i Johannes

LAGLYDIGHET. Domkapitlet i Borgå kommer att inbegära en förklaring av kyrkoherden och församlingsrådet i Johannes församling angående deras vägran att ta upp kollekt för lutherska evangeliföreningen SLEF.

TEXT: ROLF AF HÄLLSTRÖM

Det är församlingsråden som bestämmer kollektmålen för sina gudstjänster. Men råden får själva välja knappt hälften av kollektmålen, resten ska tas upp enligt den kollektlista som Kyrkostyrelsen årligen gör upp. I år ska 27 kollekt tas upp på bestämda helgdagar medan tolv kan placeras fritt. Dessutom rekommenderas sju kollektmål.

För ett par år sedan gav Kyrkostyrelsen ett förtydligat direktiv: en församling får inte vägra bära upp en kollekt trots att kollektmålet inte faller församlingen i smaken. Församlingsrådet i Johannes har som bekant strukit ett par av SLEF:s kollekt uttryckligen som en protest. Domkapitlet i Borgå tar nu i frågan på eget initiativ utan att någon besvärat sig över Johannes beslut.

– Vi vet ju inte ännu vad domkapitlet kommer att fråga oss, säger kyrkoherde **Stefan Djupsjöbacka** och tycker att Kyrkpressen är för tidigt ute med sin fråga. Ett fel i beslutsgången medger han dock för egen del. Som ordförande borde han ha reserverat sig mot beslutet som gick emot

hans beredning. Protokollet ger nu sken av att beslutet i maj var helt enhälligt.

Praxis när ett övervakande organ påtalar ett felaktigt är att ärendet återgår, i detta fall till Johannes församlingsråd som ombes gör ett nytt och lagligt beslut.

– En övervakande myndighet kan inte själv ändra beslutet, förklarar lagfarne assessorn vi Helsingfors domkapitel **Ritva Saario**.

Kollektvägran är ovanlig. Församlingsrådet i Kallion seurakunta i Helsingfors strök efter omröstning tre konservativa missions-sällskap från sin församlings kollektlista i turbulensen efter Ajankohtainen kakkonens homodebatt. Kyrkoherde **Heikki Ahonen** vägrade verkställa beslutet och bar upp de misshagliga kollekterna men lät folk ”ge en gåva” åt liberala FMS vid kyrkkaffet. Hans gest var inte tillräcklig för rådsmajoriteten som besvärade sig till förvaltningsdomstolen. Domstolen gav Ahonen rätt, det var hans tjänsteplikt att övervaka lagligheten i beslutet.

– Men biskop och domkapitel gav mig inte det stöd jag förväntade mig i den situationen, säger Ahonen som är pensionär i dag.

Församlingsrådet i Johannes motiverar sin olydnad bland annat med det orimliga i att ett centralt organ som Kyrkostyrelsen bestämmer vart folks frivilliga bidrag ska gå. Vad som sker om rådet håller fast vid sin åsikt är en öppen fråga.

DEN STRUKNA kollekten till SLEF var öronmärkt för församlingens arbete i Istanbul som omnämns i vidstående artikel. Också en kollekt till SLEF:s barnarbete råkade ut för Johannes rödpenna. FOTO: KP-ARKIV/MARINA WIIK

TORSTEN OCH Tua Sandell tar paus från sina jobb i Finland för att bli församlingsarbetare i Istanbul lutherska kyrka.

Istanbul blir nästa hållplats

FRÄMRE ASIEN. Drömmen de haft sedan ungdomstiden om att jobba i församling utomlands blir verklighet för Tua och Torsten Sandell då de blir utsända av Slef för att jobba för den kristna minoriteten i Istanbul.

TEXT: CHRISTA MICKELSSON
FOTO: JOHAN SANDBERG

Från och med mars 2014 kommer Tua och Torsten Sandell att vara församlingsanställda i Istanbul lutherska kyrka.

– Det här har vi drömt om länge och främsta orsaken att vi åker iväg nu är att våra barn blivit så stora att det är tänkbart för oss att bo utomlands utan dem, berättar Tua Sandell.

– Vår yngsta studerar i Helsingfors och bor tills vidare hemma men nu tänker hans föräldrar flytta hemifrån.

Paret har under de senaste åren aktivt hört sig för om möjligheterna att bli utsän-

da av olika organisationer.

– Vi är glada att Slef (Svenska lutherska evangeliföreningen) kunde tänka sig att sända ut oss. Vi ser det som en stor förmån.

Tjänstlediga

Eftersju år för Tua Sandell som stiftssekreterare för diakoni vid domkapitlet och sex år för Torsten Sandell som kyrkoherde i Ingå församling är de redo för nya utmaningar.

– Det känns rimligt med en variation i arbetet för en tid, med tanke på att vi jobbat så pass länge på respektive ställe.

De har beviljats tjänstledighet från årsskiftet två och ett halvt år framåt.

Tua som jobbat med administrativa uppgifter vid domkapitlet är glad över att på nytt få jobba i en lokalförsamling.

– Jag kommer att jobba med diakoni och kvinnoarbete. Men vad våra jobb exakt kommer att gå ut på vet vi inte ännu.

Tillsammans

– Jag ser fram emot att få lä-

ra mig ett nytt språk och en ny kultur, även om det är en stor utmaning.

– Och så känns det bra att få göra det här med Torsten. Dessutom tror jag att Gud

kan bli viktigare för mig under de här åren, eftersom jag kommer att vara ännu mer beroende av Guds hjälp när allt det välbekanta omkring mig tas bort.

KYRKAN I ISTANBUL

• **Istanbul Lutherska Kyrka** (ILK) består av en luthersk församling i Istanbul, en i Izmir och en i Peshtera i Bulgarien. Lutherska gemenskaper finns också på ett par andra orter. ILK registrerades officiellt år 2004.

• **Den lutherska** församlingens gudstjänster i Istanbul hålls i Den heliga trefaldighetens kyrka. Gudstjänsterna som går på turkiska samlar cirka 50 vuxna och barn. Förutom högmässor och dopskola deltar församlingen också i produktionen av kristna radio- och TV-program. Församlingen bedriver också kvinnoarbete, diakoni- och musikarbete. Varje vecka samlas kvinnorna till kvinnosamling. Därtill samlas församlingen varje vecka till bibelstudium.

• **På apostlarna** Paulus och Johannes tid var befolkningen i Mindre Asien till stor del kristen. Konstantinopel var under tusen år den östromerska kyrkans centrum.

• **Under förra** århundradet minskade den kristna befolkningen i staden Istanbul från cirka 20 procent till 0,2 procent. De flesta av dessa kristna tillhör landets etniska minoriteter. Emigrationen bland dessa minoritetsgrupper har varit stor. I staden Istanbul finns i dag 60 000–70 000 kristna på 17 miljoner invånare.

HOMOSEXUALITET OCH ÄKTENSKAP

Snabba attitydförändringar

Britternas attityder till både homosexualitet och till äktenskapet har under de senaste 25 åren genomgått en dramatisk förändring, rapporterar *The Telegraph*.

För 25 år sedan ansåg nästan två tredjedelar av britterna att samkönade relationer var moraliskt ”fel”. Men enligt en omfattande studie är det nu bara en av fem som inte accepterar homosexuella parförhållanden. En lika dramatisk förändring har skett i britternas inställning till äktenskapet. Åsikten att man måste vara gift för att grunda familj har halverats på 25 år.

SYRIEN ALTERNATIV

Obama ställer världssamfundet inför ett falskt val mellan två onöda alternativ: passivitet eller bomber. Inget kommer att skapa fred.

Joel Halldorf i Sändaren.

UTBILDNING PRÄST

Förändringar i prästernas utbildning

Mera kunskap i andra religioner krävs för att bli präst i framtiden, medan antalet klassiska språk minskas från tre till två. Bland annat de för-

nyelserna i prästernas utbildning godkände biskopsmötet förra veckan, meddelar Kyrklig tidnings-tjänst.

Studier i religionsvetenskap infördes som ett nytt behörighetskrav för prästämbedet, med motivet att prästerna som jobbar i en mångkulturell

verksamhetsmiljö måste ha tillräcklig kännedom om världsreligionerna.

Dessutom kan studerande vid behov fokusera på två klassiska språk i stället för tidigare tre. De språk som nu är obligatoriska är latin, hebreiska och nytestamentlig grekiska.

ANDAKTSBÖCKERNA HAR Hildegard Harald i Smedsby, Korsholm, använt flitigt under hela sitt liv. Både hemma och i skolan.

Inte längre rädd för prästen

80 ÅR. Den högtidliga inställningen till prästen har försvunnit under Hildegard Haralds livstid. I dag är förhållandet till de församlingsanställda naturligt.

TEXT OCH FOTO:
JOHAN SANDBERG

När **Hildegard Harald** var barn i Kimo, Oravais, ville man inte ha besök av kyrkoherden. Det var under brinnande krig och prästen hade den otacksamma uppgiften att meddela de anhöriga om att en familjemedlem stupat.

– Jag är yngst i en syskon-skara på sex och min bror Erik som var äldst var inkallad i kriget, berättar hon.

Hildegard Harald, som fyllt 80 år i år, var i tioårs-åldern under kriget. Hon minns krigsåren ur ett barns perspektiv.

– Jag förstod inte vad kriget betydde. Men på basen av mina föräldrars oro tyckte jag det var hemskt.

Hon blev också vittne till att Oravaisherden **Helge Forsman** gav ett dödsbud.

– Från vårt köksfönster såg

KYRKPRESSEN RÄKNAR ner till Borgå stifts 90-årsjubileum genom att runtom i stiftet intervjuar församlingsmedlemmar som fyller jämna år.

jag hur prästen stannade en bybo och hans dotter som kom emot på vägen på häst och kärra. Då de började gråta förstod jag att deras Erik hade stupat.

Men sen kom dagen när prästen kom till hemgården.

– Jag var på väg hem från att ha simmat i ån när jag såg att prästen gick in till oss, berättar hon. Då tänkte jag att nu har min bror stupat. När jag vågade mig hem fick jag höra att prästens bil gått sönder och han bara lånade vår telefon för att ringa efter hjälp.

Brodern Erik återvände hem efter kriget.

– När mina två söner var i samma ålder som Erik var under kriget förstod jag mammas oro för honom. Jag vet inte hur hon klarade det.

Hildegard Harald tror att man kom närmare Gud under kriget.

– Mamma satt varje kväll vid köksbordet med en andaktsbok och en psalmbok.

Det var också mamma som visade vägen till den

kristna tron.

– Jag växte upp i ett högst vanligt bondehem. Jag tänkte inte så mycket på det då, men nu senare har jag insett att

mamma var troende. Hon var mån om att lära oss be aftonbön.

Hildegard Harald beskriver sig som intresserad av andlighet redan som barn.

– Jag tror att jag tog livet allvarligare än de andra syskonen. Trots att jag hade fem äldre syskon var jag lite otrygg som barn. Jag ser ingen orsak till det, för jag hade ju det bra. Speciellt otrygg var jag när någon dött. Det var hemskt.

Som barn gick hon i söndagsskolan som hölls hemma hos en ung ogift kvinna i Kimo.

– Men hon verkade gammal för mig som var barn. Jag gick i söndagsskolan tills jag var tretton år.

De sista åren blev hon lärarinnans hjälpredda i söndagsskolan.

– Senare hade jag en sex år yngre Kimobo som lärar-kollega i Hankmo. Han presenterade mig skämtsamt som sin söndagsskollärarinna. Han gick i den sön-

dagsskola jag hjälpte till i.

När det var dags för skriftskola tog hon också den på stort allvar.

– Jag upplever att jag bland verksamheten bland barn och tonåringar vuxit in i den livsatmosfär som den kristna gemenskapen i församlingen står för, säger hon.

Övningarna i unga år ser hon som en god vana som utvecklades till ett behov av att delta i söndagsgudstjänsterna och i nattvarden.

– Hos mig finns en vilja att tro, och jag känner att tron vuxit genom åren.

Blev lärare

Hildegard Harald började i lärarinneseminariet i Ekenäs som sjuttonåring. Fem år senare fick hon sin första lärartjänst i Sundom samtidigt som hon träffade sin man **Bengt**. De gifte sig ett år senare.

– Det gick lite fort, konstaterar hon. Bengt var ungdomsledare i Sibbo församling och jag fick lärartjänst där.

”Mamma satt varje kväll vid köksbordet med en andaktsbok och en psalmbok.”

Men de österbottniska rötterna drog. Nästa lärartjänst öppnade sig i Hankmo.

– Bengt hade börjat studera. Under de åren försörjde jag familjen på min lärarlön. Sedan fick han jobb på Vasabladet.

Familjetragedi

Hildegard och Bengt Harald har fått fyra barn och tre barnbarn. Det andra egna barnet dog som baby.

– Det var ett misstag att barnet dog, säger hon. Jag har mått dåligt av det senare. Men jag var 26 år då och så ung att jag inte vågade stå på mig. Jag borde ha krävt kejsarsnitt men den möjligheten nämndes inte en gång.

Redan i ett tidigt skede under graviditeten visste läkarna att barnet låg i ett tokigt läge.

Efter en svår förlossning lades barnet i en kuvös. På det femte dygnet började han kasta upp och dog på natten.

Naturlig relation

Både i Hankmo och när de tio år senare flyttade till Kvellax kyrkby blev Hildegard Harald på nytt engagerad i söndagsskolan.

– Ungdomsledaren i Kvellax församling var i desperat behov av fler söndagsskollä-

rare för det fanns så många barn. Det behövdes minst fyra lärare, ibland behövdes det sex. Och jag ställde upp.

I skolan och söndagsskolan har hon haft speciell kärlek för julfesterna.

– Jag älskade att öva till julfesterna. Vi övade jultåblåer och dikter. Dikter är mitt stora intresse.

Hon har också suttit i kyrkorådet och varit församlingsfadder.

– Jag var församlingsfadder till över tjugo barn, de flesta av dem i Hankmo.

Medan hon var aktiv som lärare märkte Harald att förhållandet till präster och församlingsanställda förändrats till det bättre.

– Jag minns inte att prästerna skulle ha åkt ut till skolorna för att hålla andakter när jag var barn. Det hände inte ens under min första tid som lärare. Då höll vi lärare morgonandakterna. I dag har skolorna och barnen en mer naturlig kontakt till prästerna och församlingen. De skolor jag känner till har en god relation till församlingen. Det var högtidligare förr. Nu tar barnen prästerna naturligare.

I dag är det tjugo år sedan Hildegard Harald gick i pension. De sålde huset i Kvellax och bor numera i Smedsby, Korsholm.

I JOHAN STORGÅRDS släktväv noteras viktiga händelser som födelse och död, krig, uppbrott och sjukdom.

Nysta fram din dolda släktväv

SLÄKTLED. Hur påverkas vi av det som hänt i vår släkt? Johan Storgårds har utvecklat ett redskap för att hitta fram till svar.

TEXT OCH FOTO:
SOFIA TORVALDS

När Johan Storgårds började rita upp sitt eget släktträd blev han fascinerad av sin morfars farfar, en pistolsmed vid Finska gardet som mördades på öppen gata i Helsingfors på 1850-talet och dog framför fru och barn.

– Min morfars far var två år när han såg sin pappa dö och hans son var fyra när han själv dog. I min mammas släkt har många vuxit upp med en frånvarande biologisk far. Hur har det påverkat senare släktled?

När Johan Storgårds på 80-talet satt med i Nordiska sommaruniversitetets utopigrupp utvecklade han ett redskap som han kallar

”Web of Timelines” (ungefär ”nät av tidslinjer”). Det ska han presentera vid en kurs på Arbis i Helsingfors i höst.

– Det är ett verktyg för dem av oss som vill fundera över varför vi blivit som vi blivit: hur vi upplevt olika händelser i våra egna och våra släktingars liv och om vi kanske upprepar mönster som går igen i vår släkt.

Han visar upp ett papper med en graf. På pappret kan varje människas liv sammanfattas i ett streck i en 45-gradig vinkel. Det är lätt att snabbt få en känsla för hur våra liv länkas ihop med andras.

– Vad genomgick mina föräldrar när jag var barn, hur påverkade deras liv mitt? Hur kändes det för min äldre syster att få en bror och vilken effekt hade hennes känslor på mig?

En upptäcktsfärd

Det finns de som säger att den viktigaste relationen är den man har till sin mor.

– Den kan man undersöka vidare genom att ta reda

på vilken relation ens mor hade till sin egen mor – och mormor till sin mor.

Storgårds egen mormorsfar kom från en liten by i Tyskland, flyttade till Åbo och gjorde domkyrkokantorns dotter med barn. Han har upptäckt en helt ny dimension av sin släkt när han började forska i domkyrkokantorn.

– Jag fick tag på en gammal recension och fick veta att han hade haft en gudomlig sångröst som var klar och vacker och bar över orgeln. Och jag som alltid trott att min mormor, som var sångerska, ärvt sin musikalitet av sin far!

Han tror att ett intresse för slakten och släktens berättelser är något som ligger i tiden just nu.

– Visst är folk intresserade av släktforskning, men de är också fascinerade av historier om sin familj. Mitt redskap är ett sätt att gå vidare med en sådan utredning.

Känsloforskning

Vad behöver man då veta

om sin familj för att komma i gång? Inte så mycket, menar Storgårds.

– Man behöver veta när man själv är född och veta sina föräldrars och syskons födelse- och eventuella dödsdatum.

Vanliga släktforskare intresserar sig för namn och datum och vill gärna komma så långt bakåt i tiden som möjligt. Johan Storgårdsschema hjälper ens snarare att syssla med en sorts emotionell släktforskning.

– Jag intresserar mig för begrepp som familjehemligheter, för dem som blivit bortglömda eller icke-respekterade, för dem som varit starka personligheter och präglat en hel släkts sätt att tänka.

I slutändan handlar det kanske helt enkelt om att upptäcka sig själv.

Johan Storgårds leder kursen Släktledens väv i din familj på Arbis i Helsingfors. Kursen börjar den 28 september och omfattar fyra lördagar. Anmälan på nätet till arbis.hel.fi

VÅGA FRÅGA

Ett arv från fornkyrkan

BO-GÖRAN ÅSTRAND är kyrkoherde och svarar på läsarfrågor om tro och kyrka.

Trosbekännelsen härstammar från fornkyrkan och innehåller punkter som kan vara svåra att acceptera för nutidsmänniskan. Bör vi verkligen tro att både Gud, Jesus och den heliga Anden befinner sig i ett utrymme där Jesus ständigt sitter på Guds högra sida och väntar på att döma levande och döda? Beskrivningen ger en synnerligen trist bild av livet i himlarna.

DEN HÄR frågan är inte den lättaste, även om den inte alls är ovanlig. Ibland kan jag själv, mitt i trosbekännelsen, märka att min hjärna fäster sig vid någon formulering och så funderar jag ”hur gjorde Gud det här?”.

Vår vanligaste trosbekännelse är den apostoliska trosbekännelsen (”Jag tror på Gud, Fadern, den allsmäktige, himlens och jordens skapare”) som ofta används vid gudstjänster och förrättningar. Den härstammar från 200-talet och fick sin nuvarande form på 700-talet. I början hade de kristna inte alls en så lång bekännelse. Den första och kraftigaste var kort som gott: Jesus är Herre! Med den formuleringen ville man ge uttryck för att Jesus har vunnit över både synden och döden då han dog och uppstod. Bekännelsen var ett glatt utrop som förenade de kristna. Den fungerade också som ett enkelt vittnesbörd inför omvärlden.

Trosbekännelsen blev längre med tiden eftersom olika frågor och funderingar dök upp. Några frågade sig till exempel om Jesus verkligen var en riktig människa. Då blev det viktigt att säga att han är född av jungfru Maria precis som alla andra människor föds av en mor. Andra funderade om han faktiskt också var Gud på samma gång. Och då fogade man till formuleringen om att han blev ”avlad av den heliga Anden” för att uttrycka att hans födelse samtidigt var något utöver det normala. Att Jesus sitter på Guds högra sida är en bild för att han slutgiltigt vunnit över döden och har makt att kalla människorna in i himlens gemenskap. Det betyder inte att han bokstavligt sitter i ett möblerat utrymme i himlen och bara väntar – det skulle ju vara för trist.

Trosbekännelsens innehåll bottnar alltså i Bibelns centrala budskap, medan formuleringarna har utformats under lång tid vid gemensamma kyrkomöten. Formuleringarna är naturligtvis präglade av sin tid – en trosbekännelse av vår tid knappast se ut som den apostoliska trosbekännelsen. Värde i de gamla bekännelserna, framför allt Nicenska trosbekännelsen, ligger i att de är från en tid då kyrkorna var överens i de stora frågorna och i att de ännu förenar många kristna.

Spänningen mellan tro och tanke kommer alltid att finnas kvar. Tron handlar om att förtrösta på Gud och räkna med större sammanhang och möjligheter än vi själva kan överblicka. Tanken vill förstås veta hur det är möjligt, medan tron förtröstar på att för Gud är det möjligt. Och så den här spänningen ryms med när vi bekänner vår gemensamma kristna tro. Gud gav oss både förmågan att tro och tänka. Därför är det tryggt att i tro och tanke få luta sig mot Gud.

Fråga KP:s expertpanel

I **KP:s frågespalt** besvaras frågor om tro och andlighet av präster i den lutherska kyrkan. Frågor om relationer, hälsa, familj och fostran besvaras av sjukskötare och kyrkans familjerådgivare. Redaktionen behöver ditt namn och dina kontaktuppgifter, men du får gärna ställa din fråga anonymt i tidningen. Redaktionen väljer och redigerar frågor. Adressen är redaktionen@kyrkpressen.fi eller Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet ”FRÅGA”. Panelen besvarar frågor endast i tidningen.

PÅ TVÄREN MAY WIKSTRÖM

Vi gör det tillsammans

Ett lustigt sällskap drog land och rike runt de senaste veckorna. Lådor, hyllor, ställningar har stuvats in och packats upp, för att packas ner igen ett par timmar senare.

Böcker, broschyler, vepor – så har vi lärt oss att de där ställningarna med en rullgardinsliknande reklamyta faktiskt heter på svenska – har varvat Larsmo, Malax, Lovisa, Helsingfors, Pojo, Åbo och Mariehamn. Kyrktoget kom och gick,

med tidiga morgnar och sena kvällar för de inblandade.

Vårdarna, församlingarna, har jobbat lika hårt. Bord har dukats, lokaliteter ställts i ordning – både före och efteråt. De som sedan droppade in till samlingarna var en källa till glädje för oss som varit med. Tack,

alla! Så roligt det var att se er. Ett kort samtal här, en handskakning där. Hur gör ni här? Aj, ja så på det sättet?

Som många gånger förr märker jag att det är just i svettigt, målmedvetet arbete som de gemensamma musklerna växer.

Skämten haglar rätt men hjärtligt när vi står på huvudet i pafflådor och tejpas fast – och de som blivit klara med sina egna utställningar villigt och utan extra krusande tar i och hjälper grannen att hinna med sina. Svettiga t-skjortor byts ut mot en kragskjorta, nå-

gon sveper en kaffekopp på stående fot. Det vilar något av cirkus och karavan över det hela.

Missade du den? Passa på i slutet av november. Då drar det ihop sig till stiftsdagar i Borgå. Haka på. Det kan till och med vara riktigt roligt.

BREVBOK. Pastor Antti Kylliäinen och biskop emeritus Wille Riekkinen är kända för sina liberala och färgstarka åsikter. Med sin brevbok vill de ruska om i kykan och skapa en mera odogmatisk atmosfär. Kritik av kyrkan visar att man är engagerad, säger de.

Vår gudsbild är för begränsad

TEXT: TOMAS VON MARTENS

FOTO: CHRISTA MICKELSSON

Förlaget Art House tog kontakt med pastor **Antti Kylliäinen** och undrade om han på sistone haft några religionsfilosofiska funderingar som kunde bli en bok. Kylliäinen har skrivit många böcker och är kanske mest känd för boken *Kaikki pääsevät taivaaseen* (alla kommer till himlen). Det var en bok som väckte mycket diskussion.

– Förlagets förfrågan ledde så småningom till att Wille och jag började brevväxla, berättar Antti Kylliäinen.

Både pastor Antti Kylliäinen och biskop emeritus **Wille Riekkinen** är kända som färgstarka liberala röster i vår kyrka. Riekkinen bjöd i tiderna in den ”ärkeliberale” anglikanske biskopen **John Shelby Spong** till Finland, något som väckte anstöt i mera konservativa kretsar.

Brevboken har titeln *Uskon kintereillä* (ungefär: Få tag på tron) och i den diskuterar Kylliäinen och Riekkinen kyrkans utmaningar i dag och hur de själva ser på den kristna tron, Bibeln och kristna läror. Båda anser att kristendomen har en viktig uppgift i dag, men att både kyrkan och dess medlemmars syn på läror, Bibeln och församlingsarbete kunde må bra av att ruskas om lite grann.

De är inte alltid av samma åsikt men båda anser att det som är centralt i kristen tro är något helt annat än det som diskuteras i offentligheten.

Vi behöver inte vara överens

Kyrkan får i dag kritik från både konservativt och liberalt håll. Fyller kritiken någon funktion?

Wille Riekkinen tycker att vi är onödigt rädda för kritik i kyrkliga sammanhang.

– Det handlar om att acceptera hur saker och ting är. Det måste finnas plats för olika åsikter. Om vi inte kan uttrycka oss så kan vi inte heller uppnå samförstånd. Det skulle leda till att konservativa och liberala bara inriktar sig på att bekämpa varandra. Vi behöver inte vara överens, det räcker om vi går ungefär mot samma håll, säger Riekkinen.

Kylliäinen tror att utskrivningarna ur kyrkan hade varit betydligt färre om vi hade diskuterat mera med var-

andra och varit öppnare.

– Att vara kritisk mot kyrkan visar att man är engagerad och att man förbundit sig till att arbeta för kyrkans bästa. Även hård kritik vittnar om att man värdesätter det man kritiserar, säger Kylliäinen.

Riekkinen anser att det handlar om att ta människors frågor och gudslängtan på allvar.

– Om vi gömmer oss bakom kyrkans dogmer så blir människan ensam med det som är svårt i livet. Vi fick nyligen ett brev från en ensamförsörjande mamma som ville tacka för vår bok. Hon hade upplevt att också hennes innersta funderingar togs på allvar. Det liv som vi lever här och nu, det är det som är det viktiga, säger Riekkinen.

När kyrkan diskuteras i offentligheten är det oftast i ett negativt sammanhang. Vilken bild ger det av kyrkan?

– Det är svårt att få en helhetsbild av kyrkan. Bilden i medierna är säkert fel. Kyrkan har många olika röster och de borde alla få höras. Att rösterna är många är naturligt eftersom det handlar om tro och vi talar om sådant som ingen av oss egentligen kan veta någonting om, säger Antti Kylliäinen.

Han tycker att den finländska synen på tolerans är rätt konstig.

– Tolerans hos oss verkar betyda att andra människor har rätt att ha samma åsikt som jag själv. Om folk säger sin åsikt högt så tål man inte det.

Kyrkan härskade med dogmer

I liberal kristendom ser man kyrkans läror som resultatet av en lång religiös utvecklingshistoria. Men vad blir kvar av tron om det inte finns en koppling till faktiska historiska händelser?

Riekkinen kommer med en motfråga:

– Vad vet vi egentligen om Gud? Vi vet inte mycket men tillräckligt för att kunna tro. Bibeln är fortfarande grunden för vår tro även om texterna i den är kulturrelativa. Människans sökande är ett famlande och trevande, säger Riekkinen.

Han tycker att treenighetsläran från 300-talet ger en alltför begränsad gudsbild.

För Riekkinen är det som Jesus lär oss det mest betydelsefulla.

– Hans uppgift var att vägleda sin egen tids människor till Guds rike. Kristendomen spred sig som en löp-

VI FÅR inte göra bekännelserna till absoluta sanningar, säger biskop Wille Riekkinen (till höger).

eld under de första århundradena. På 300-talet blev kristendomen en statsreligion som härskade med dogmernas hjälp. I dag borde vi koncentrera oss på människors behov och deras gudslängtan, säger Riekkinen.

Tron är ingen vistelseort

Kylliäinen håller med om att Bibeln är helt central för kristen tro.

– I kriser har jag alltid hittat nya bibelställen som talat till mig. Bibeln är inte Guds ord som sådan, men bibelordet kan bli Guds ord till mig när jag läser det, säger Kylliäinen.

Han förklarar att han inte ser tron som en vistelseort, utan som en väg.

– Hela mitt liv har jag gått på trons väg även om tankarna och innehållet har skiftat.

Riekkinen definerar tro som en trevande process som genomgår olika utvecklingsskeden, på samma sätt som den gör i Bibeln.

– Om vår tro bara handlar om att kämpa för ”Gud”, så vad är innehållet i vår tro egentligen? I Gamla testamentet visar profeterna att det centrala i tron är strävan efter rättvisa och omtanke om de svaga i samhället. I Nya testamentet förverkligas dessa visioner på ett unikt sätt i Jesus Kristus som visar på vikten av medmänsklighet och nåd, säger Riekkinen.

Kylliäinen tar upp tråden från Riekkinen och funderar över vad kristendomen varit genom historien och vad den kunde bli i dag.

– Korstågen hör till kristendomens historia men vi behöver inte låta dem prägla hela vår kristenhet. Vi borde i stället fundera över hur kristendomen

”När vi talar om tro så talar vi om sådant som ingen av oss egentligen kan veta någonting om.”
Antti Kylliäinen

kunde bli något som är bra för människan, säger Kylliäinen.

– Vi är Guds händer och fötter, inlikar Riekkinen.

Bibelns profetiska tradition

Trosbekännelserna skrevs på 300-talet och de lutherska bekännelseskriterier på medeltiden. Människors världsbild var en helt annan på den tiden. Borde bekännelserna formuleras om för vår tid?

Kylliäinen är tveksam till en sådan tanke.

– Jag är inte så pigg på att börja formulera nya bekännelser. Det skulle antagligen leda till att vi fastnar i dem på samma sätt. De bekännelser vi har räcker bra som en gemensam grund för kristna, säger Kylliäinen.

Han betonar att livet är främmande för dogmer.

– Det bästa är att koncentrera sig på livet här och nu.

Riekkinen poängterar att bekännelseskriterierna betonar Bibeln som kyrkans mest centrala dokument.

– Allt annat, både trosbekännelser och bekännelseskriterier, kommer i andra hand och är inte lika viktigt. Det här sägs uttryckligen i de lutherska bekännelseskriterierna, säger Riekkinen.

Han menar att bekännelseskriterierna visar hur tron uppfattades när de skrevs.

– Vi får inte göra dem till absoluta sanningar, vi får inte bli deras fångar. För kyrkan gäller principen att se vad som driver Kristus och Guds rike.

Riekkinen vill lyfta fram Bibelns profetiska tradition som alltid hävdade att sann tro är glädje, frid och rättvisa.

En gemensam längtan

I dag talas det mycket om vikten av dialog med andra religioner. Har religionerna någonting gemensamt?

– Människans längtan och sökandet efter Gud är gemensamt för alla religioner. Det är denna längtan som är orsaken till att det uppstått olika religioner i olika kulturer, säger Riekkinen.

Kylliäinen säger att det är mera fruktbart att se på det som förenar religionerna än det som skiljer dem åt.

– Vi märker lättare det som skiljer oss åt. Rädsla för det som är annorlunda är en egenskap som följt av evolutionen och vår överlevnadsinstinkt. Men jag ser de olika religionerna som en positiv kraft i världen.

KYRKAN MÅR bra av en mera öppen diskussion och av att ruskas om i sina uppfattningar, anser både biskop emeritus Wille Riekkinen och pastor Antti Kylläinen.

INVANDRING. Kyrkan i Finland är välorganiserad. Finländarna är duktiga på att missionera utomlands. Men finländare saknar mod att bekänna sin tro.

– Gud har sänt oss hit. Vi kristna invandrare har något att ge er, säger Samuel Luak från Sudan.

Vi kan lära er att be tillsammans

TEXT: ROLF AF HÄLLSTRÖM

Samuel Luak bodde många år i Khartoum och Beirut, bågge miljonstäder av europeiskt snitt, om uttrycket tillåts. När han kom till Finland som kvotflykting placerades han och hans fru i Vuolijoki, en landsbygdskommun som i dag är en del av Kajana stad. Det blev en mycket stark dos av landsbygds lugn och genuint finländskt tigande, säger han.

– I Afrika kan man öppna ett samtal med vem som helst.

Luak kommer ursprungligen från rena bondlandet i södra Sudan, ett område där Nilen rinner i många flodfåror mellan skogbevuxna kullar.

– Där är alltid grönt, säger han om sitt förra hemland.

Norrut tar det gröna abrupt slut och övergår i Saharas öken. Det blir en fysisk gräns mellan den arabiska delen i norr och den afrikanska i söder, länge sammankedjade till ett enda land genom en av kolonialtidens galnaste konstruktioner. Efter tjugo år av inbördeskrig fick Sydsudan för två år sedan sin självständighet.

Inbördeskriget mellan den sudanska regeringen och gerillan i söder drabba-

de hans hemby när Luak börjat skolan. Hans far och en bror stupade i kriget och familjen flyttade över gränsen till Etiopien. Inbördeskriget fördes främst på landsbygden så Luak kunde gå ut grundskolan, inkvarterad hos sin syster i Malakai, en av de tre stora städerna i södra Sudan. När kriget nådde Malakai flyttade han till huvudstaden Khartoum i norr, gick ut gymnasiet, fortsatte på ett av huvudstadens nio universitet och läste sig till jurist.

– Lagen fungerar inte som den ska, säger Luak om det islamiststyrda Sudan. Han bytte bana och började studera teologi för att bli präst i den presbyteriska kyrkan, relativt nära släkt med den lutherska.

Leva ut sin tro

Khartoum är en metropol med fem miljoner invånare som inte alls drabbades av kriget. Luak var mycket aktiv inom den kristna studentorganisationen och ungdomsarbetet i sin församling.

– Varje söndag hade vi mellan 800 och tusen personer i kyrkan.

På den tiden var 30 procent av Khartoums befolkning kristen. Det var fritt fram för utländska missionärer att komma till landet.

– På gatorna kunde vi dela ut arabis-

ka biblar åt folk, säger Luak som gång på gång återkommer till att varje kristen är ett vittne för sin tro.

I dag är allt mera restriktivt i Khartoum. Tidigare kunde en kyrka ordna med aktiviteter också utanför själva kyrkobyggnaden. Nu krävs det tillstånd.

– Det är för er säkerhet, säger polisen. Ännu på nittioalet var det inget brott att konvertera från islam till kristendomen. I dag sitter många konvertiter i sudanska fängelser.

Luaks blivande fru studerade också teologi, men som flykting i Libanon. Hennes bror hade en ledande position inom den sydsudanska gerillan och hon trakasserades av de sudanska myndigheterna som var på jakt efter honom.

– I afrikansk kultur är det familjen som bestämmer om man kan gifta sig, säger Luak. I hans fall sa familjen ja, men på ett villkor: De måste bosätta sig i något annat land, inte i Sudan.

De gifte sig i Libanon men hans fru fick beskedet att hon som flykting borde försvinna ur landet. Sudan var stängt för dem, hans fru ville till USA där hon hade en syster. Men så kom terrordådet i New York i september 2001 och stoppade alla planer.

DE SUDANESISKA församlingarna ställde upp med dans och sång vid Finska missionssällskapets sommarfest i Helsingfors mässhall i somras. FOTO: PIRRE SAARIO.

FN bjöd ut Finland

Finland hade vid den tiden beslutat ta emot 150 kvotflyktingar från Sudan så FN-kontoret i Beirut erbjöd Finland som destination för paret Luak.

– Från afrikansk horisont sett ligger det vid världens ände. Vi visste att huvudstaden hette Helsingfors och att Finland var julgubbens land.

Luak var själv formellt inte flykting, men hans fru hade ett flyktingpass utfärdat av FN och som hennes make räknades han in i samma kategori. I tre dagar infomerades de 150 utvalda om liv och leverne i vad som skulle bli deras nya hemland.

– Vi kom till Finland på sommaren. Det kändes skönt med ett land i fred och en kristen tradition.

En kvotflykting har tre år på sig att lära sig kultur och språk och skaffa ett yrke för att platsa för arbetsmarknaden. Sedan Luak lärt sig finska anställdes han av Bibelsällskapet i Kajana – med bidrag från samhället – med uppdraget att besöka alla tänkbara sammanhang från skolor till syföreningar för att klargöra begreppet invandring. Att det finns invandrare av olika slag, att också de hundratusentals finländare flyttat till länder som Sverige och USA är invandrare i sitt nya land.

AMINA MUSTAFA t.v., Ann Bol och Veronica Akojam presenterade den sudanesiska församlingens verksamhet vid Finska missionssällskapets missionsfest i somras. Akojam är från Jyväskylä, de övriga från huvudstadsregionen. FOTO: PIRRE SAARIO.

SAMUEL LUAK och den numera stängda kyrkan i Dickursby, fram till september samlingsplats för huvudstadsregionens sudaneser. FOTO: ROLF AF HÄLLSTRÖM.

– Den här dialogen är mycket viktig. Så Luak har otaliga gånger berättat att nej, invandrarnas förmåner är inte så furstliga att de kan köpa fina bilar. – En vanlig uppfattning var att när en invandrare etablerat sig här kommer han att hämta hit alla sina släktingar också. Det gör vi inte, säger Luak som menar att rasism inte är speciellt finländsk utan ett helt internationellt fenomen.

Luak hade en färdig teologiexamen i bagaget, men Kyrkostyrelsen krävde tillägsstudier vid den teologiska fakulteten i Helsingfors för att examen skulle gälla här.

– Det svåraste var nog de 20 studiepoängen på finska, säger han om sin integrationsprocess.

Under åren i Kajanaland föddes familjens tre barn. För två år sedan fick hans fru Teresa jobb i Korsö församling som barnledare. Vid sidan om har hon pluggat för en barnledarexamen vid yrkeshögskolan i Järvenpää. Till julen var hon klar. Luak själv har varit hemmapappa under hennes studietid.

För släkten i Sudan med landsbygds strikta uppdelning i manliga och kvinnliga jobb var en hemmapappa en absurd tanke.

– Ännu när vårt yngsta barn föddes

”Att vara kristen och bara sitta hemma är inte rätt. Kristen är man tillsammans.”

Samuel Luak

fick vi oroliga samtal om vem som lagar mat åt barnen. De kunde bara inte fatta att det var jag.

På det första lägret för kvinnor som sudaneserna ordnade år 2005 hade alla sina barn med sig.

– I dag kommer kvinnorna utan sina barn till lägret.

Kyrkan saknar mod

Kyrkan i Finland är väl organiserad. Den har erfarenhet och undervisningen är det heller inget fel på. Dessutom hjälper kyrkan alla utan att se till deras religion. Allt det här är utmärkt, menar Luak.

– Men den saknar mod att bekänna sin tro.

Kyrkan i Finland har relativt sett fler anställda än någon annan kyrka i hela världen. Men ändå är det bara en mindre grupp som samlas till gudstjänst. – Att vara kristen och bara sitta hemma är inte rätt. Kristen är man tillsammans. Om du inte själv behöver hjälp så kan du hjälpa någon annan, säger han.

I en finländsk församling känner man inte nödvändigtvis varann. Vet inte vem som är glad, vem som är sorgsen och vem som behöver hjälp. I det förträffliga finländska samhället är det myndigheterna som ska ta om hand om allt.

Allvarligare är att finländare inte kommer tillsammans för att be.

– I Sudan kan vi be med våra grannar och med vår familj. Överallt kan man be tillsammans.

En finländsk gemenskap är så kall att en afrikan inte kan överleva. Så de inflyttade sudaneserna har bildat en egen förening som sedan år 2005 samarbetar intimt med den lutherska kyrkan. På åtta olika orter, från Kotka till Uleåborg, samlas inflyttade sudaneser till bönegemenskap på söndagseftermiddagarna när de lutherska kyrkorna står tomma. Huvudstadsregionens sudaneser samlades i Dickursby kyrka ända till september då kyrkan stängdes på grund av mögelproblem. Den nya adressen är kyrkan i Västerkulla.

– Dessutom ordnar vi fyra läger årligen, bland annat för ungdomar, för kvinnor och för ledare.

Kristna behöver varann

Föreningen har en uttalad vision. En kristen deltar i gudstjänsten i sin egen församling, vare sig han är katolik, protestant eller pingstvän. Själv besöker Luak både den internationella församlingen i Helsingfors och församlingen i Räckhals.

– På eftermiddagen kommer vi se-

dan tillsammans för bön och lovsång.

Kristna behöver varann, är Luaks budskap. Är vi tillsammans vet vi vem som behöver hjälp, vem som är sorgsen och behöver tröst. Är någon i penningknipa startar man en insamling. Som då en sudanes avled här i Finland och det var viktigt för familjen att han begravdes i Sudan.

– Så vi samlade in pengarna som behövdes, 8 000 euro.

Flera möten på samma dag är inget problem, söndagen är reserverad för Gud.

Bönesamlingarna har sina skriftliga regler, vad som får och inte får göras. Dopfrågan diskuteras man inte, man kritiserar inte sin broders tro också om den är undermålig enligt ens egna mått.

Under de tio år sudaneserna har upprätthållit sin verksamhet har allt skett med frivilliga krafter. Det är mycket viktigt. För Luak är samlingarna ett kristet vittnesbörd, det är så här en kristen gemenskap ska fungera.

– Vi är missionärer, vi har något att ge, säger Luak.

Själv vill Luak efter sin hemmaroll gärna jobba inom den lutherska kyrkan. Men kanske hellre i ett internationellt uppdrag än som församlingspräst.

ELLIPS

Kultur och kyrkan

Om en vecka är den årliga bokmässan i Göteborg redan i full gång. Också i år kommer Svenska kyrkan att vara synlig på bokmässan genom sin Se människan-scen i andra våningen.

Vid den scenen har jag sett folk som utan sitt-plats segar sig igenom ett halvtimmeprogram för att få syn på en författare som sitter framme på scen och talar med en präst eller biskop om Livets Stora Frågor.

Mikael Ringlander som är präst och projektledare för Se människan säger så här på Svenska kyrkans hemsida:

”För oss är det viktigt att finnas med på den största kulturella mötesplatsen för att diskutera angelägna frågor som människor har.”

Där har Svenska kyrkan verkligen lyckats. Lite utanför scenens omedelbara närvaro minglar kyrkfolk med kulturfolk, dricker lättvisemärkt kaffe och lägger pannan i inresserade veck när nästa person anträr scenen. Svenska ärkebiskopen **Anders Wejryd** har en synlig roll som samtalsledare. I år har han gäster som den syrisk journalisten och författaren **Samar Yazbek** och kriminologen **Leif GW Persson**. **Caitlin Moran** ska prata om viljan att göra gott och **Jörn Donner** om triumfer och nederlag. Ärkebiskop emeritus **KG Hammar** bjuder på en meditation kring **Simone Veil**.

Det är välplanerat och intressant, och fruktansvärt god pr för kyrkan.

Jag försöker föreställa mig något liknande i Finland: hur våra biskopar axlar rollen som programvärdar, som lågmälda men belevade kulturunderhållare. Men jag kan inte. Här, i ett nötskal, sammanfattas det som Svenska kyrkan kan och som vi borde ta efter.

■ SOFIA TORVALDS

Vardagsstädningen kan vara en frizon

STÄDNING. Tanken på städning kan fylla oss med skam eller beslutssamhet – efter utfört värv med stolthet och harmoni. Maria Antas har skrivit en bok om en vardagssyssla och hittat överraskande kopplingar.

TEXT OCH FOTO: SOFIA TORVALDS

Maria Antas färsk bok heter *En stor bok om städning*. Det gör den inte för att den skulle vara särskilt stor eller tjock utan för att den blir det när läsaren lägger till sina egna berättelser. Städning är nämligen något vi alla har en relation till, vare sig vi vill det eller inte.

Ett första frö till boken föddes när Antas recenserade Marthaförbundets 100-årshistorik och såg bilden på ett modellkök som transporterades över land och hav då husmödrarna ute i bygden skulle lära sig städa.

– Den handgripliga informations-spridningen fascinerade mig. Jag insåg att städning är något man kan lära sig, något man kan öva upp en kompetens i.

Maria Antas mamma jobbade periodvis som städerska och i hennes barn-dom ramade veckostädningen in helgen. Själv förhåller hon sig till städning mera principiellt, men också med passion.

– När jag skrev ville jag på något sätt återinföra en respekt för det triviala, det vi förhåller oss tanklöst och ordlöst till. Städningen är en syssla full med upprepningar och vi har alla ett känsloladdat minnesregister över den upprepningen. Att gräva i det blev en sorts själens arkeologi.

Hon rotade också i städningens politiska dimensioner.

– Själv väljer jag när och var jag städar, men för många i världen är städning slaveri. I den globala ekonomin,

där allt rör på sig till alltför låga priser, finns inte bara sexslavar utan också städslavar.

När Marthaförbundet i tiden reste runt med sitt modellkök och undervisade bondesamhällets kvinnor i städning var städningen en sorts öppning in i en kunskapsvärld.

– Som jag ser det utbildade man kvinnor så att de fick en kompetens som borde vara helt jämförbar med till exempel männens mekande med bilar och maskiner. Den respekten vill jag gärna återupprätta.

På 50- och 60-talen var världen inte längre så smutsig som den varit.

– Då kom städningens hälsoaspekt: hemmafruns alltmer omöjliga uppdrag var att hålla de osynliga bakterierna borta med hjälp av moderna tvättmedel. Det här ser jag som städhistoriens smärtpunkt: marknadskrafterna och kvinnorollen gjorde städningen till en så stor uppgift att kvinnorna inte maktade med den.

Från kaos till ordning

I dag ser vi mer avslappnat på uppdraget. Många har slopat veckostädningen och städar när de har lust eller när de får gäster.

– Men jag unnar också oss som städar i dag bra städknep och ordentliga redskap.

– Jag ser städningen som en sorts gudstjänst: den kan ha mentalt re-nande effekt. Vissa saker tål att uppreps, vare sig de är andliga eller fysis-

MARIA ANTAS skriver om städning men hon skriver också om prydnadskuddar – dagens krävande inredningsaccessoarer. – När jag tänker på städning och skam tänker jag på den skam jag känner för att vi har för många prylar.

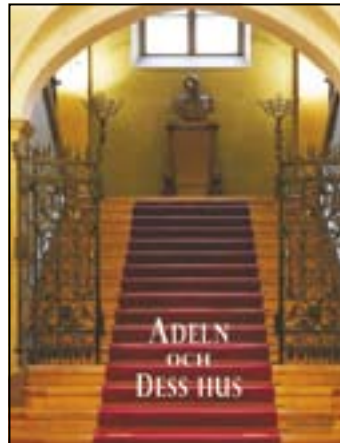
Konkordiahemmet

– ett riktigt hem i stadens centrum, Främre Tölö

Hemmet har två avdelningar, serviceboende och gruppboende. Vi erbjuder kärleksfull vård, god mat från eget kök och boende i trevliga rum som möbleras med egna möbler. Också kortvarigt boende till rimligt pris. Ta gärna kontakt med föreståndare, Maria Stenbacka.

Telefon: 09-444 115
Apollogatén 5 B 37, 00100 Helsingfors

E-post: info@konkordiahemmet.net
Webb: http://www.konkordiahemmet.net

ADELN OCH DESS HUS BOKNYHET!

red. Johanna Aminoff-Winberg

Stig in i riddarhuset! Med boken *Adeln och dess hus* får läsaren betrakta 1800- och 1900-talets adel och samhälle med Riddarhuset som utkiksplats. Det har nu gått 150 år sedan byggnaden blev färdig! Inb. 39,90 €

Artikelskribenter: Johanna Aminoff-Winberg, Bo Lönnqvist, Jessica Parland-von Essen, Anna Ripatti, Alex Snellman, Henrika Tandefelt, Eva Helen Ulvros och Johanna Wassholm.

Ett samarbete mellan Fontana Media och Riddarhuset i Helsingfors.

Fontana Media

www.fontanamedia.fi • tfn (09) 612 615 30 • info@fontanamedia.fi

”Det här ser jag som städhistoriens smärt-punkt: marknadskraf-terna och kvinnorollen gjorde städningen till en så stor uppgift att kvinnorna inte mäkta-de med den.”

Maria Antas

ka. För mig är städningen en frizon som tillåter meditation, aggression, glädje och tillfredsställelse.

Hon menar att städning till och med kan ha en moralisk dimension.

– Om vi inte städar bryter kaos ut. Det har jag lärt mig när jag haft en trädgård. Vi har en plikt att hålla någon sorts ordning så att det finns utrymmen hemma där man kan trivas utan de prestationskrav som pressar på i arbetslivet. Det är ett gemensamt uppdrag att upprätthålla en struktur i hemmet.

Inredning en ny fälla

Temat hem och inredning är något som provocerar Maria Antas enormt.

– På den tiden då inredningstrenderna bestämdes av möbelföretagen fanns det inte så stor variation i hemmen. Men på 2000-talet kom inredningsindividualismen: nu ska inredningen bestå av loppisfynd och personliga kombinationer.

Men också i det här personliga, menar Antas, finns en intrikat värdeskala: alla vet vad som är lämpligt i den egna subkulturen.

– Det blir en ny fälla, det här att vi har estetiserat hemmet som miljö. Slutar vi kanske bjuda hem varandra för att vi skäms, för att det inte är fint och personligt nog?

Städning är ett begrepp som vi ofta förknippar med skam. Vi skäms för att vi städar för lite, vi skäms för att vi är så pedanta att vi städar för mycket.

– Men hemmet ska vara en zon utan resultatansvar. Själv städar jag för min egen skull och för de andra som ska vistas i vårt hem. Också barnen blir glada av att delta i en lyckad städsession inför jul och vår.

– Dessutom är städning en idiotsäker sysselsättning. Framgången är garanterad, du kan aldrig misslyckas. Slutresultatet är alltid bättre än det du hade tidigare!

Tron som sakta försvann

SJÄLVBIOGRAFI

Giv mig, min son, ditt hjärta

Förlag: Fri Tanke (2013)

Eskil Francks självbiografi handlar om hur hans tro sakta men säkert bleknat bort tills han slutligen lämnat prästämbetet och kyrkan helt och hållet.

Franck har varit ärkebiskopskandidat och rektor för Svenska kyrkans pastoralinstitut. Han har suttit med i flera av Svenska kyrkans olika organ och arbetsgrupper som lagt upp kyrkans policy och riktlinjer. Han är docent i teologi vid Uppsala universitet och ledamot i styrelsen för Karolinska Institutet. Han har tidigare publicerat en doktorsavhandling (Revelation taught, 1985) och boken *Uppenbarelsen som kommunikation* (1977).

Franck växte upp i en svensk småstad i en utpräglad konservativ kristen tradition som brukar kallas schartauansk efter sin portalfigur **Henrik Schartau**. I den uppväxtmiljön var det bland annat helt förbjudet att spela fotboll på söndagen eftersom det inte kunde räknas som vila och rekreation. Men när familjen fick tv började pappan titta på fotbollsmatcher söndag eftermiddagar. Förklaringen till att det var ok var att matchen sändes oberoende av om pappa tittade eller inte.

Eskil Franck beskriver hur trovärdigheten i de konservativa kristna argumenten, om de sedan gällde fotboll eller bibelsyn, sakta men säkert rämnade ju äldre han blev.

Boken är på inget sätt menad att vara provokativ.

Francks beskrivningar av sin barndom och uppväxt är skrivna med omsorg och sinne för pregnanta detaljer. Modern och fadern är skildrade med djup ömhet och medkänsla. Hans föräldrar var inga monster, det fanns mycket värme och kärlek i familjen och umgängeskretsen. Som vuxen försökte han så länge som möjligt hålla fast vid den konservativa kristna syn han föstrats med. Inkonsekvenserna i den livsstilen blev med tiden för många, skriver Franck.

I dag har han slutat gå i kyrkan och han känner ett rent fysiskt obehag de gånger han kommer i kontakt med organiserad religion, särskilt hans egen tradition. Något finns ändå kvar. Han skriver att det han ”har kvar av tro är en öppning mot något större än han själv, en sorts ödmjukhet inför universums förunderlighet. Ibland kan det ta sig uttryck i ett lågmält, trevande tilltal till Någon”.

För Eskil Franck handlar kristen tro om att ta ställning till Jesus kroppsliga uppståndelse. Det är här den kristna tron börjar eler slutar, så också för mig, skriver han. Något slag av mera symbolisk eller allmänreligiös tolkning av den kristna tron är utesluten för honom. Antingen är kristendomen sann eller så inte.

Det fina och läsvärda med Eskil Francks bok är att han helt tydligt inte hyser någon bitterhet mot kyrkan eller sin uppväxt. Han har försonats med sig själv och hans självbiografi förmedlar en känsla av en människa med stark personlig integritet och sanningspatos.

■ TOMAS VON MARTENS

DEN TIDIGARE ärkebiskopskandidaten Eskil Franck känner i dag ett rent fysiskt obehag inför organiserad religion.

FOTO: MARTIN ADOLFSSON

Glada vi till skolan gå

BOOK

Lärarrummet

Författare: Annika Luther
Förlag: Schildts & Söderströms 2013

I sin första roman för en vuxen publik rör sig **Anni-ka Luther** på välkänd mark. Luther som själv är gymnastielektor har placerat hand-

lingen i skolmiljö och gett boken titeln *Lärarrummet*. Hon skriver roande om skolvärldens egenheter – om det så handlar om bänkskuddardagar och långkalsonger, oberäkneliga hörlurar vid hörförståelser eller friluftsdagar i hällregn (där alla har på sin tunna höstjacka). Med det som inte kan vara annat än konkret erfarenhet skisserar hon de olika profilerna i lärarrummet, bland andra den djupt troende religionsläraren Staf-

fan Storbacka från Karleby och tyskläraren Tove Eriksson från Esbo som verkar ha tappat livsgnistan.

Teveserien och sjukhusåspan ER är förebild för Luthers lärarrumsskildring. Till genren hör att flera handlingar pågår parallellt, och också intrigerna i lärarrummet får vi följa med varierande intensitet. Själv hade jag gärna läst mera om biologiläraren Jenny Wasenius som kämpar med sin nya tillva-

ro som fostermamma efter systemens plötsliga bortgång. Något för en spinoff nästa höst kanske?

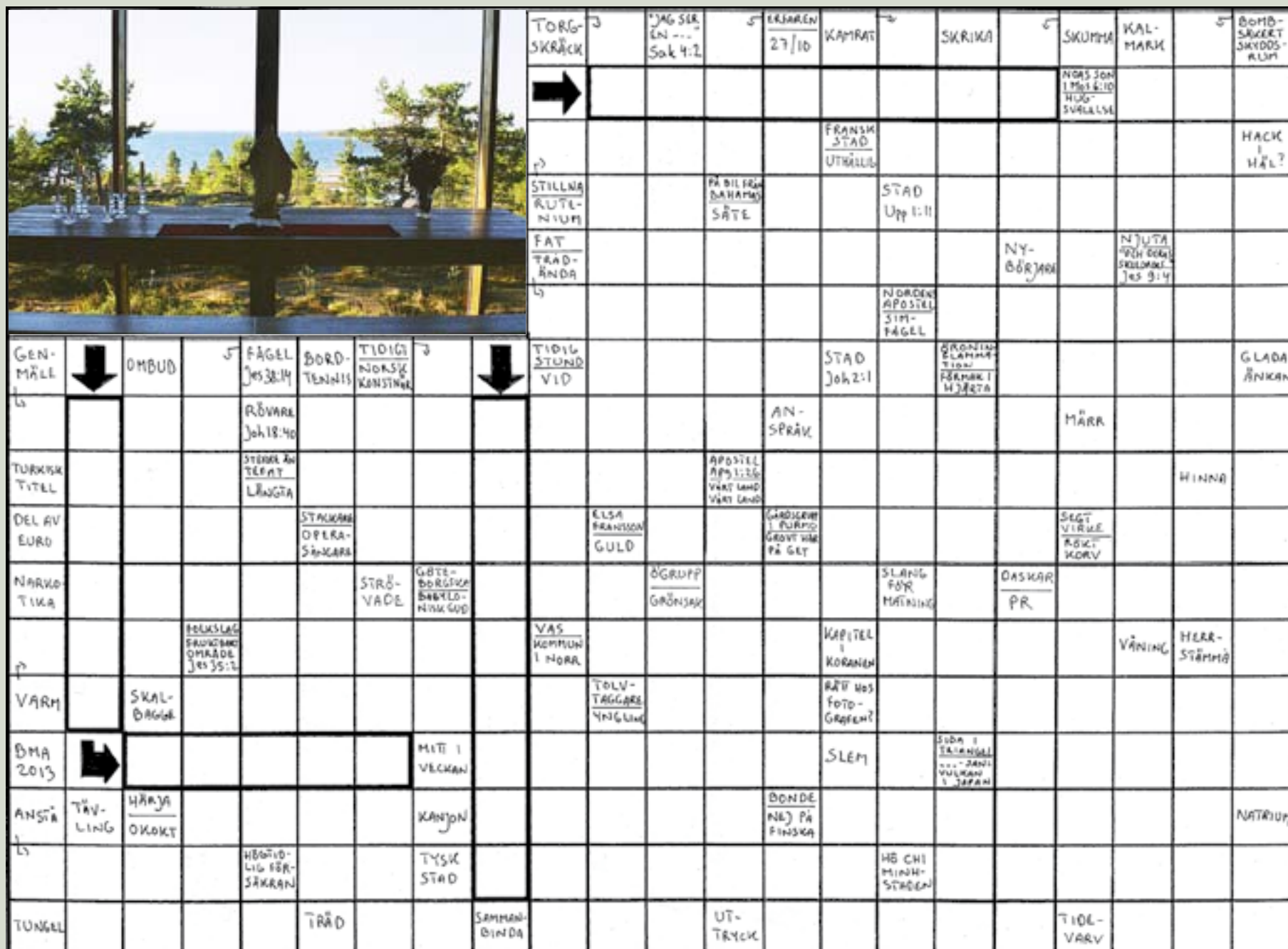
Trots den lättsamma tonen vänder Luther också kritiska blickar mot systemet, där hon anser det behövas. Vad gör man med eleven som ingen ser och finns det någon plats för sann empati i en miljö där ledordet över alla andra är korrekthet? Och vad blev det av devisen att man lär sig för livet och inte för stu-

dentskrivningen?

Jämsides med allvaret går lätthet och lust och några passager i boken är som tagna ur en sorglös romantisk komedi. Så avslutas också *Lärarrummet* med en smula verklighetsflykt i ro-saskimrande dimmissionsyra. Och låt gå för det. Frågan ”Hur gick det sen?” sparar vi till mitten av augusti då lärarrumsdörren igen slås upp efter tio veckors paus.

■ CHRISTA MICKELSSON

KRYSSET SEPTEMBER

Konstruerat av BRITT-MARI ANDTFOLK

LÖSNINGEN

Bland de rätta lösningarna belönades följande med ett bokpris som kommer på posten. Vi gratulerar: **Benita Sviberg**, Pargas, **Rakel Forsman**, Ytterse och **Rita Holmström**, Lillandet.

VINN
BÖCKER!

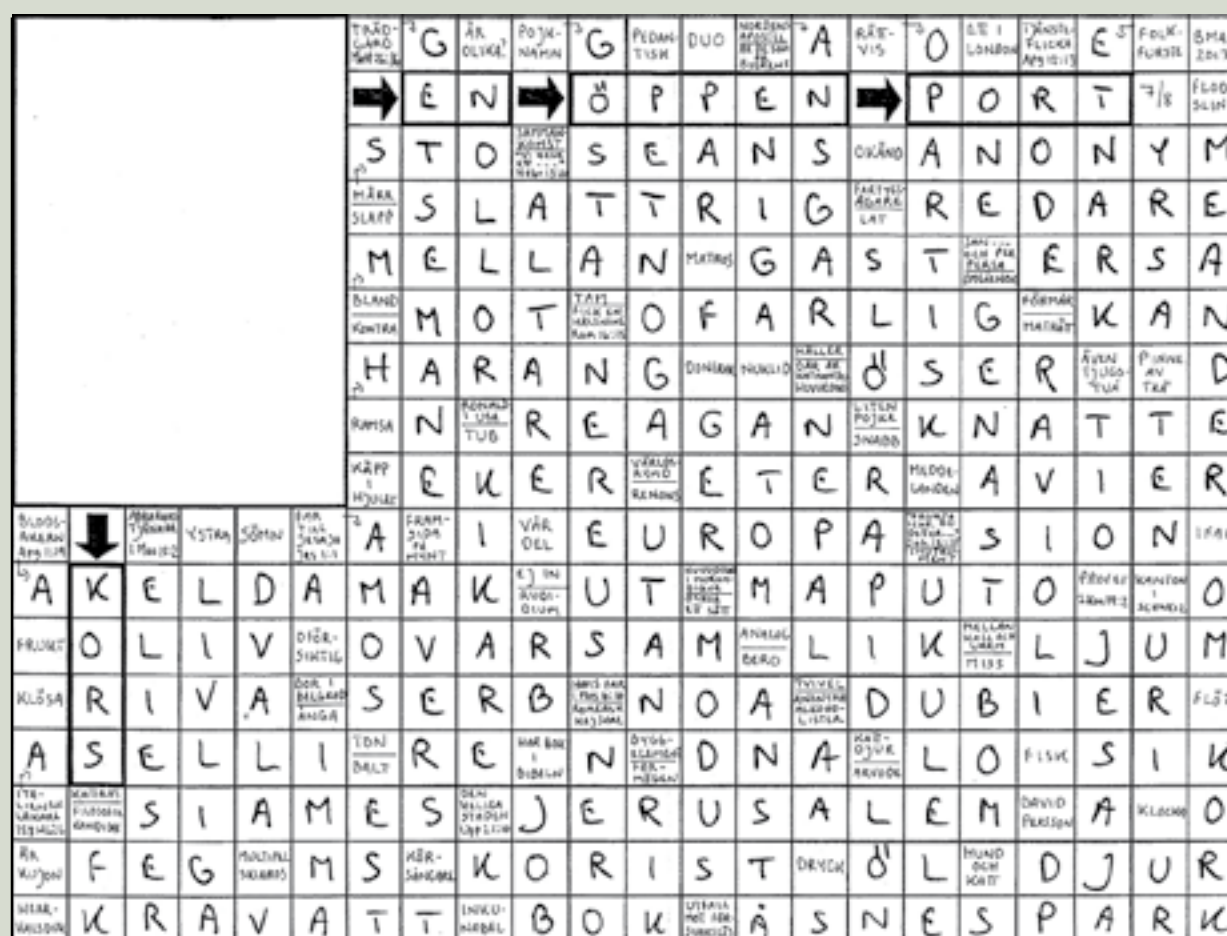
SKICKA IN!

Sänd in din krysslösning senast tisdagen den 8 oktober 2013 till: Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. **Märk kuvertet "Septemberkryssset"**. De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpris. Bibelcitaten i kryssset följer 1917 års översättning. **Lycka till!**

Namn & adress:

E-post:

(Fyll i, så får du aktuell information från Kyrkpressen och Fontana Media.)

UR EVANGELIET

”Om någon av er har en son eller en oxe som faller ner i en brunn, drar han då inte genast upp dem, även om det är sabbat?”

Läs mera i Luk. 14:1–6

OM HELGEN

Befriade till kärlek

Tron på Jesus befriar oss från att grunda våra liv på egna gärningar, konventionella regler eller andras åsikter. Kristus befriar oss från de trånga gränser som människorna sätter, men han binder sina efterföljare till sanningen och kärleken.

Kristi kärlek är riktmärket för en kristen människas liv, handlingar och beslut.

RUNT KNUTEN

”Lev, sjung och måla!”

Pensionärssamling i Solf onsdag kl. 13.

LUST ATT VARA MITT I SMÖR ÖGAT - NÄR ER FÖRSAMLING HAR NÅGOT EXTRA PÅ GÅNG?

Platsen i högerkrysset ger annonsören synlighet i hela landet, fri utformning och fyrfärg i storlek 81 x 55 mm för bara 150 euro inklusive moms!

Gäller endast församlings- och kyrkligt realterade annonser.

2 X 55 / PRIS 150 €

INSIDAN

Ansvarig redaktör:

Erika Rönngård,
(09) 612 615 50,
annons@kyrkpressen.fi

Annonsera i Kyrkpressen!

Leif Westerling 050 329 4444, leif.westerling@kyrkpressen.fi
Jonny Åstrand 050 092 4528, cjcenter@malax.fi
Kyrkliga annonser: 09 612 61550, annons@kyrkpressen.fi

BETRAKTELSEN JAN-ERIK NYMAN

ILLUSTRATION: MATILDA EKMAN

En kristen människas frihet

JESUS ÄR BJUDEN på måltid hos en farisé, hos en av dem som han upprepade gånger kritiserat för omänsklig tillämpning av den lag som Mose i tiden fått av Gud för att människorna skulle veta hur man på ett bra sätt ska leva inför Gud och med varandra. Och uppenbarligen var hela kontrollorganet på plats vid måltiden. Man iakttog Jesus noga. Det gällde ju att hitta hållhakar och angreppspunkter på uppstickaren.

En man med cirkulationsproblem i kroppen dyker upp. Om situationen var arrangerad eller uppstod på grund av den sjukes eget initiativ blir inte klarlagt. Men plötsligt står han där och spänningen stiger. Vad ska Jesus företa sig? Det är ju sabbat och man vill se hur han tänker tackla problemet med sabbatsbudet.

Får man göra gott, får man hjälpa drabbade, får man rädda liv även om det är sabbat? Jesus ställer frågorna men får inga svar.

Jesus botar mannen och låter honom avlägsna sig. Med sitt agerande betonar Jesus betydelsen av att på rätt sätt kunna tillämpa lagen i olika situationer. Det är inget ställningstagande för en bojkott av den lag Mose fick men en frihetsförklaring till bruk av sunt förnuft när man tillämpar den.

Jag tror bestämt att vår tid skulle må bra av att minnas just det. Jesu handgripliga undervisningen hemma hos farisén låter oss förstå att man inte helgar vilodagen, hur mycket man än tillbringar den i stillhet och andakt, om man samtidigt blundar för medmänniskors nöd och lidanden. Den undervisningen gäller naturligtvis även vid tillämpningen av de andra buden.

När Paulus sedan i sitt brev till galaterna behandlar förhållandet till omskärelsen och förklarar vad en kristens frihet i det sammanhanget handlar om gör han samtidigt alldeles klart att den kristna friheten inte handlar om att hänge sig åt vilt leverne och allmän lössläpphet. I stället är den kristna friheten en konsekvens av det som Jesus gjort för oss, en konsekvens av nåden och förlåtelsen. En kristen människas frihet bottnar i den tro som tar sig uttryck i kärlek.

Genom tiderna har det i kristet nit skapats strama regelverk som ibland har kringskurit människors frimodighet att leva ut begåvningarna de utrustats med. Det är värt att meditera en hel del över sådana fenomen mot bakgrunden av Jesu besök hos farisén.

Jan-Erik Nyman är pensionerad kyrkoherde i Jakobstad.

#bönetwitter

”Herre, låt mig åtminstone få ana vad den frihet innebär, som du kallar mig till.”

Följ Kyrkpressens böne-twitter på sökordet #bönetwitter

HELGENS TEXTER

FÖRSTA LÄSNINGEN
Jes. 44:21–23

ANDRA LÄSNINGEN
Gal. 5:1–6

EVANGELIUM
Luk. 14:1–6

Adertonde söndagen efter pingst. Temat är ”En kristen människas frihet”.

PSALMFÖRSLAG

404, 373, 334, 553, 471 (N), 300.
Psalmerna är valda av Tor Lindgård.

I KLARSPRÅK

Kyrkornas världsråd, KV, är ett ekumeniskt organ för samarbete mellan olika kyrkor. KV grundades 1948 och har drygt 340 medlemsorganisationer från mer än hundra olika länder. Finland har fyra medlemmar i KVs centralkommitté.

För att bli medlem i KV krävs att en kyrka har minst 50 000 medlemmar och att man erkänner både de andra medlemskyrkornas dop och att även kyrkor utanför världsrådet kan vara en del av den sanna världsvida kyrkan.

Vart sjunde år samlas KV till generalförsamling. Nästa generalförsamling kommer att hållas i Korea 30.10–8.11 i år. Källor: Wikipedia, Kyrklig ordbok

KALENDERN 20–26.9

ÅBOLANDS PROSTERI

VÄSTÅBOLAND
Pargas församlingsdistrikt:
Sö 22.9. kl 10: Högmässa i kyrkan, Backström, Lehtonen.
On 25.9. kl 18: Veckomässa i kyrkan, Grönqvist, Lehtonen.
Korpo kapellförsamling:
Sö 22.9. kl 10: Finsk högmässa i kyrkan, Killström, Granlund. – kl 11: Gudstjänst i kyrkan, Killström, Granlund.
Iniö kapellförsamling:
Sö 22.9. kl 11: Högmässa i kyrkan, Vuola.

ÅBO
to. 19.9: kl. 9.30–11 Familjecafé i Aurelia (2 vån.)
lö. 21.9: kl. 12–13.30 Kyrkans barntimme (4 år –) i Aurelia (2 vån.)
sö. 22.9: kl. 12 Högmässa i Domkyrkan, Öhman (pred), Bäck (lit), Danielsson. Kyrkkaffe efter högmässan.
kl. 13.30 Kontaktgruppen för studerande till kyrkliga yrken träffas i Aurelia (2 vån.)
ons. 25.9: kl. 10–12 Familjecafé i Papinholma församlingshem.
kl. 11 Förbönsgrupp i Aurelia (3 vån.)
kl. 13–15 Café Orchidé i Aurelia (1 vån.) Marjo Danielsson: Kyrkokörens jubileum.
kl. 18 Veckomässa i Aurelia, Mullo.
kl. 19 Tystmeditation i Aurelia (1 vån.)
to. 26.9: kl. 9.30–11 Familjecafé i Aurelia (2 vån.)
Middag för ensamstående föräldrar: 28.9 kl. 16 i Aurelia (1 vån.). Anm. senast 24.9 carita.eklund@evl.fi 040–341 74 73.

ÅLANDS PROSTERI

HAMMARLAND
22.9 Artonde söndagen efter pingst:
Högmässa i Hammarlands kyrka kl 12.
Ingemar Johansson, Karin Johansson.

JOMALA
Tors 19.9 kl. 10–16: Pysseldag.
Sön 22.9 kl. 11: Skördegudstjänst Syrén, Hansen, projektkör. Efteråt auktion och lunch i Olofsgården.
Tis 24.9 kl. 15: Inskrivning till skriftskolan i Olofsgården.
Tors 26.9 kl. 18.30: Frälsarkransandakt i kyrkan Winé, Erlandsson.

SUND-VÄRDÖ
Söndag 22.9 kl. 11.00:
Gudstjänst i Vårdö kyrka. Sirkka Liisa Enqvist, Benita Muukkonen.
http://sund-var doforsamling.fi/

NÄRPES PROSTERI

KORSNÄS
Fre 20/9 19.00: (Obs! ändrat datum) Karasamling i Församlingshemmet – allmänheten välkommen. Gäst: Hans Frantz.Tema: Mental- och sjukvårdsfrågor
Sö 22/9 11.00: Gudstjänst i Kyrkan, Guy Kronqvist, Erica Nygård. Diakonidirektionen medverkar. Kyrkkaffe
Må 23/9 13.00: Korsbäck missionskyrka i Byagården
Må 23/9 17.00: Bibelstudie- och bönegrupp i Församlingshemmet
Ti 24/9 13.00: Vänstuga i Församlingshemmet
Ti 24/9 13.00: Taklax missionskyrka i Bönehuset
Ti 24/9 19.00: Träffpunkt i Taklax bönehus
On 25/9 13.00: Silvergruppen i Församlingshemmet. Medv. Gurli Lassus, Heddy Norrgård och sånggruppen Vi sjunger hellre än bra.

KRISTINESTAD
Möte: lö 21.9 kl 19 i L.fjärds förs.hem, Bengt och André Djupsjöbacka
Gudstjänst: sö 22.9 kl 10 i Lappfjärd, Eklöf, Nilsson
Högmässa: sö 22.9 kl 18 i Sideby, Eklöf, Nilsson, kyrkkaffe
Bibelsamtal: sö 22.9 kl 18 i L.fjärds förs.hem
Föräldra-barngrupp: må 23.9 kl 10.30 i Sideby
Diakonisyföreningen: må 23.9 kl 14 i L.fjärds förs.hem
Kenyasyföreningen: ti 24.9 kl 13 i L.fjärds förs.hem
Bibelstudium: ti 24.9 kl 19 i K.stads förs.hem
Pensionärssamling: on 25.9 kl 11.15 i K.stads förs.hem, lunch, Hellman, Nilsson
Pensionärssamling: to 26.9 kl 11.30 i Sideby kyrka, lunch, Hellman, Nilsson
KARATräff: fr 27.9 kl 19 i L.fjärds förs.hem, Bernt Snickars. Tema: ”Den Stora Affären.”

NÄRPES
www.narpesforsamling.fi
Kyrkan: 18 sö e pingst 22.9 kl 10 Högmässa Jakobsson, Lindén.
Norrnäs bönehus: lö 21.9 kl 19 100-års fest.
Arbetscentralen: fr 20.9 kl 12.30–13.30 Träffpunkten.
Seniorhuset: må 23.9 kl 13 Diakonisyförening startar.
Församlingshemmet: må 23.9 kl 18.30 Samtalskväll om evangelisation.

PÖRTOM
Lör 21.9 kl. 19: Dragspelsgruppen tro, hopp och kärlek i kyrkan.
Sön 22.9 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan, Sundqvist, Wikstedt.
Tis 24.9 kl. 13: Sykretsen i förs.h. Norrgård.
Ons 25.9 kl. 9–11: Föräldra-barngruppen i förs.h. Enlund
Tor 26.9 kl. 13: Pensionärssamling i förs.h. Ebba Carling ”Mitt Afrika”.

Sundqvist, Norrgård, Wikstedt, Pensionärskören.
Fre 27.9 kl. 19: Sånggudstjänst med Kjell Samuelson i kyrkan.

ÖVERMARK
Sö 22.9. kl. 12: Gudstjänst. Sandin och Wikstedt.
Må 23.9. kl. 9–11: Föräldra-barngrupp i församlingsstugan.
To 26.9. kl. 19: Kyrkokören startar i församlingshemmet. Välkommen med!

KORSHOLMS PROSTERI

BERGÖ
Lö kl 14: Skärgårdsandakt i kyrkan, Englund. Andakten hålls som en tidebön.
Sö kl 14: Gudstjänst, Englund, NN. De som under året fyller 70 eller 75 år är särskilt inbjudna.
On kl 18: Kyrkokören övar i församlingshemmet.

KORSHOLM
Gudstjänst: sö kl 10 i kyrkan, Gösta Sundelin, Berg, Nordqvist-Källström.
Familjens söndag: kl 12 i Smedsby förs.gård, Lindblom, Nordqvist-Källström, dagklubbarnen, kyrkkaffe.
Pensionärssamlingar: må kl 14 i Karperö, Margaretha Hakko, Rose Heir
ti kl 13 i Jungsund, M Hakko, R Heir.
Karagruppen: ons kl 14 i Smedsby förs.gård.

KVEVLAX
Karakaffe börjar igen: torsdagar jämna veckor kl 9.15 i ds. Tema denna gång: Vedeldning, föreläsning och demonstration med gästföreläsare Martin Häggman.
C.S. Lewis-studiekrets: börjar igen to kl 18.30 i ds, Narnia-serien ”Min morbror trollkarlen”. J. Eklöf.
Kyrkokören övar: to kl 19 i fh.
Högmässa: sö kl 10, Lundström, Andrén.
Sångkväll: sö kl 18 i Petsmo Lutherska Bönehus. Medverkande: André Djupsjöbacka, Systrarna Andtfolk, Anders Lundström, Rodney Andrén. Servering, över-skottet skänks till matkasseutdelningen inom Kvevlax församling. Välkomna!
Ekumenisk bön: må kl 9 i Krubban.
Missionssyförening: må kl 12.30 i Kuni bönehus.
Bön för bygden: må kl 19 i Missionskyrkan.

MALAX
Trallarna: startar to 19.9 kl 17.45 i KH. Kaffe/saft kl 18.30.
Kyrkokören: startar to 19.9 kl 19 i KH. Kaffe/saft från kl 18.30.
Gudstjänst: sö 22.9 kl 10 i kyrkan. Camilla Brunell, Katri Lax.
Träffpunkt Socken: onsdagar kl 10–14. Aktiviteter, samvaro och soppa för daglediga. Välkommen!

RADIO & TV

Andrum kl. 6.54

(med repris 8.54)

Fre 20.9 Jonathan Westergård, Åbo
Lö 21.9 8.53 Familjeandakt. Fräl-sarkransen med Henna Liljeström.
Må 23.9 Johan Westerlund, Po-jo (repris från 3.10.2011) **Ti** 24.9 Gi-ta Lindgren, Dalsbruk **Ons** 25.9 Sofia Torvalds, Esbo **To** 26.9 Monica Lund-gren, Borgå.

VEGA

Aftonandakt kl. 19.15

Fre 20.9 Gita Lindgren, Dalsbruk (re-pris från 27.5.2011). **Lö** 9.4 17.58 Ett ord inför helgen, Heliga Profetens kyrka i Helsingfors. **Sö** 22.9 Ben Thil-man, Esbo **Må** 23.9 Rea Anner, Hel-singfors (repris från 28.1) **Ti** 24.9 Henrik Nymalm, Borgå **Ons** 25.9 Kristina Klingenberg, Karleby **To** 26.9 Stefan Sigfrids, Vasa.

VEGA

Gudstjänst kl. 13.03

Sö 22.9 Liturgi med Helsingfors orto-doxa församling. Förrättande präst: Mikael Sundkvist. Diakon: Pär Silén. Kantor: Andreas Stenberg. Läsare: Peter Saramo.

VEGA

AVSKEDSKONSERT

Praise Club tar farväl

Oasrörelsens barnteam Praise Club håller avskedskon-sert för stora och små vid Cronhjelmsskolan i Larsmo lördagen den 21 september, klockan 16–19.

Gratis inträde och servering. Den nya skivan Roadtrip delas ut gratis. För alla föräldrar ordnas ”vuxenpass-ning” med **Matti Aspvik**.

PETALAX

Barnkören: startar idag kl 17.15–17.45
Kontakten: startar idag kl 17.45–18.30
Kyrkokören: idag kl 18.30–
Samling för pensionärer och dag-lediga: fre 20 9 kl 12.30 Björklund, Brunell, servering, taxi
Gudstjänst: sö 22 9 kl 11 Englund
Hjälpledarskolning : to 26 9 kl 18 i LADAN

REPLOT

Församlingens körer övar idag i Replot försh:
Kör/sånggrupp: för ungdomar från 13 år uppåt kl.15:45.
Barnkör: för barn i lågstadiet kl.17:30–18:15.
Församlingskören: för vuxna kl.19:00.
Högmässa: i Replot sö kl. 10. Ka-ski, Wargh.
Gudstjänst: i Björkö sö kl. 12.30. Kaski, Wargh.

SOLF

Gudstjänst: sö kl. 10, Henrik Öst-man, Patrik Vidjeskog.
Söndagsskola: sö kl. 10.
Pensionärsamling: on kl. 13. Lev, sjung och måla! Margaretha Hakko och Rose Heir.

VASA

TREFALDIGHETSKYRKAN
Ökenmässa: sö kl. 13, Tor-Erik Store, Gunnar Särs, Mikael Heikius, Trefaldighetskyrkans kör. Kyrkkaffe.
Morgonbön: to 26.9 kl. 9, Siv Jern, Dan Andersson.
BRÄNDÖ KYRKA
Sunday Service: at 1 pm, Jouko Saraste, Tuija Niemistö.
DRAGNÄSBÄCKS KYRKA
Gudstjänst: sö kl. 10, Tor-Erik Store, Dan Andersson. Stiftelsen informerar. Kyrkkaffe.
SUNDOM KYRKA
Frälsarkransgudstjänst: sö kl. 18 Tia-Maria Nord, Monica Heikius, Sundomkören.

VÖRÅ

Vörå
Fr 20.9 kl 13: Andakt i Pensio-närscentret. Nuuja.
Fr 20.9. kl. 19: Skördefest i Bertby bönehus. T Klemets, Granholm. Gäst: Guy Djupsjöbacka, intryck från Nicaragua i ord och bild.
Sö 22.9 kl. 10: Gudstjänst i kyr-kan. T Klemets, Streng.
Oravais
Fr 20.9 kl. 13.30: Andakt på Sol-rosen och kl. 14.15 på Gullvivan.
Sö 22.9 kl. 18: Kvällsmässa i kyrkan. I Klemets, Streng, guds-tjänst-gruppen. Efteråt kvällsté i Fh.
On 25.9 kl. 13: Missionscafé star-tar i Fh. I. Klemets.
Maxmo
Idag 19.9. kl 18: Bibelkväll i Österö bönehus. Granlund.
Sö 22.9 kl. 12: Gudstjänst i kyr-kan. Granlund, Bäck.
Sö 22.9. kl. 17.30. Bibelkväll i Fh.
Ämne: Efesierbrevet.

PEDERSÖRE PROSTERI

ESSE

To 19.9 kl.19: Söndagsskola för äldre barn i Punsar bönehus.
Fr 20.9 kl.13.30: Andakt i Es-selunden.
-kl.20: Stugokväll i församlings-stugan.
Sö 22.9 kl.10: Högmässa, Pensio-närernas kyrksöndag. Granlund, Johansson. Efter högmässan lunch och program i Essegården. Kerstin och Bengt Forsblom be-rättar om sin senaste resa till St Petersburg. Kyrktaxi kan bestäl-las från Norrbäck's taxi, tfn 0500 836 127.
-kl.14: Sammankomst i Punsar bönehus.
-kl.18: Familjegemenskap kring ordet i Ytteresse bönehus, Tho-mas Björkman.
To 26.9 kl.18.30: Bibelsits i Ytte-resse bönehus.
DIAKONIKANSLI: öppet tisdagar kl.11.30–12.30. Tf diakoniarbetare Linda Eriksson nås på tfn 0403 100 454.

JAKOBSTAD

Fr 19: ”In da house” i FC ungd.utr. i kyrkan lö 18
Sö 12: Gudstjänst med små och stora i kyrkan, Salo, Östman, dagklubbsbarnen och –ledarna medverkar.
15: Sammankomst i Skutnäs bönehus.
18: Fokus i FC. Lovsångs- & för-bönskväll.
Må 19: Arbetskretsen i Vestanlid-gården, Salo.
On 19: Männens samtalsgrupp i Bonäs förs.stuga., Charles Isaks-son.
To 18: SLEF:s missionsafton i FC, Kristian Nyman.

KRONOBY

Barnkören: fr 13.25 i lilla salen
Sportdax: fr 17.30 i idrottshallen
Musikcafé Lyktan: lö 20.00–24.00
Gudstjänst: sö 10.00, Norrback, Krook.
Församlingslunch: efter guds-tjänsten i fh. Ingen anm.
Finskt symöte: ti 19.00 i lilla salen
Kyrkokören: on 19.00 i fh
Bibelsits: nästa to 18.30 i fh

LARSMO

Fre 20.9 kl. 19.30 Ungdomssam-ling: i Xodus. Mats och Heidi Ahlö medverkar.
Lö 21.9 kl. 19: Sammankomst i kyrkan, Jouko Talonen. Arr. Risö-häll bönehusförening.
Sö 22.9 kl. 10 Familjegudstjänst: Lassila, Enkvist, sång av Anna-Lena Anderssén. Kyrkvård: Risö, Grev.
Ti 24.9 kl. 13.30 Syföreningen i Västerby: inleder höstens verk-samhet.
Ons 25.9 kl. 13 Syföreningen i Furugården: inleder höstens verksamhet.
To 26.9 kl. 18.00 (Obs tid) Natt-ward vid Sandlunden: Sjöblom, Wiklund.
- kl. 19.00 Karagruppen: samlas vid Inremissionshemmet.
Praise Club håller Avskedskon-sert: vid Cronhjelmsskolan i Lars-mo lördag 21.9 kl. 16 – 19. Fritt inträde, gratis servering, ”vuxen-passning” med Matti Aspvik för alla föräldrar.

NEDERVETIL

Sång och dikt med Eva och Janne: i kyrkan lö 18
Finsk gudstjänst: sö 10, khden, kantorn.
Minior för ÅK 1 – 3: startar i fh må 17.30.
Symöte: to 13 i fh.

NYKARLEBY

Fre 4.10 kl 11-14: Prosteriets gemenskapsdag för personer med psykisk ohälsa. Inleds med nattvardsmässa i Munsala kyrka. För anmälan och skjuts ring Bojan Roos 040 1470121 senast 30.9.
NYKARLEBY
Fre kl 18 Öppet hem: i fh.
Sö kl 18 Kvällsgudstjänst: i kyr-kan, Edman, Sandvik, Enroth. Ny skriftskola startar.
Må kl 15.30 – 18 Skördeförsälj-ning: vid Missionsstugan. Serve-ring av korngrynsgröt. Gåvor tas tacksamt emot.
- kl 18 Kenyamission: fh, sång-afton ”Nya Sionsharpan 20 år”, Rabbe Forsman.
Ti kl 19 Studiegrupp ”Växa i Lär-jungaskap”: startar i fh. Tre träffar /månad. Info av Marianne, 050–4095825
To kl 13 Samtalsgrupp för män: i fh

MUNSALA

Lö kl 13-15 Bönehusets dag: i Pensala, försäljning av bakverk, bokloppis, lotteri, sångstund med strängbandet kl 14.
Sö kl 10 Högmässa: i kyrkan, For-slund, Enroth.
Må kl 18 Barnkören Cantare: i fh. Barn i åk 2–6 välkomna med!
Församlingsutfärd lö 28.9: till Replot o Södra Vallgrund. Start kl 9 från Munsala kyrka. Pris 40 euro (inkl. kaffe o mat). Anmäl senast 20.9 till Elin, tfn 040–147 0122.
JEPPÖ
Sö kl 12 Högmässa: Forslund, Enroth.
Må kl 9 Bön och andakt: i kyrkan (varje måndag)
Källan öppen lördagar kl 10-13: Vi tar fortf. emot rena o hela kläder, skor, husgeråd mm vi har också loppisförsäljning.

PEDERSÖRE

Ny samtalsgrupp för kvinnor: To 19.9 kl. 19 i Kållby församlingssal
Andakt: Fr 14 i Pedersheim, Erik-son, Eklund
Nya ungdomsskören: Fr 18 övar i Bennäs kyrkhem
Ungdomskväll: Fr 20 i Purmo kyrkhem, film-tajm (obs plats!)
Sammankomster i Flynängens bönehus:
– Lö 19 Tuomas Pöyhtäri, tolkning, servering
– Sö 15 Tuomas Pöyhtäri, tolkning
– Sö 19 Tore Töyrä, tolkning
Högmässa: Sö 10 med nattvard, lit Häggblom, pred. Leif Snellman, kantor Sandstedt-Granvik och D. Häggblom, Kyrkokören, textläsare Viveca Björk, midsommarmarkon-firmander fr. 1963 samlas efteråt för mat, samvaro och program i Kyrkostrands församlingshem
Söndagssamling: Sö 14 med Bo-ris Salo i Forsby bykyrka, tema: Tillsammans i äktenskap och familj, söndagsskola för barnen, servering
Symöten:
– Må 13 i Forsby bykyrka
– Ti 13.30 i Bulderbackagården i Sandsund, Näse
– To (26.9) 13 i Kållby bönehus, Näse

Bönegrupp: Ti 18.30 i Bennäs kyrkhem
St Olofsskören: On 19 startar hös-tens övningar i Bennäs kyrkhem, nya sångare välkomna!
Anmäl till mat: som serveras efter Mikaelidagens familjegudstjänst (29.9 kl. 11), pris: 8 €, 4–12 år 5 €, under 4 år gratis, max 30 €/familj. Anmäl senast 25.9 till förs.kansli tfn 040–3100440, sms går bra.

PURMO

Gudstjänst: sö 22.9 kl 10 i kyrkan, T Portin och kantorn
Missionssamling: i Lillby pens. bost ti 24.9 kl 13
Andakt: i Sisbacka pens.bost to 26.9 kl 14
Gudstjänst: på Mikaelidagen sö 29.9 kl 13 i Kyrkhemmet. Predi-kant Jimmy Österbacka, khden, kantorn o sång av barn. De nya konfirmanderna deltar. Före gudstjänsten, kl 12 finns möjlighet att äta lunch. Pris 7,-/4,50/3,50. Anm för lunchen senast må 23.9 till husmor 040–3100465.
Varannan torsdag kl 19 ”Maria-träffar”: för kvinnor mitt i li-i-vet, i Kyrkhemmet. Start 26.9. Gemensam serv o inledning. Sedan träffas olika grupper bl.a ”syjunta-gemenskap”, bokgrupp o bönegrupp. Passar alla som längtar efter gemenskap o önskar större djup i sin tro.

TERJÄRV

FR 20.9 kl 19: Bön och lovsång, förs.h. D. Norrback m.fl.
SÖ 22.9 kl 10: Gudstjänst, khden, Mikael Heikkilä.
kl 12: Finsk gudstjänst, khden, Sonja Smedjebacka, Mariat.
Ti 24.9 kl 13: Missionscafé, Alf Lönnquist med hemlig gäst, förs.h.
kl 18: Finsk bibel- och sam-talsgrupp, Högnabba byahem, Hanna-Leena Lehtola.
ON 25.9 kl 13: Pensionärsträff i Småbönders, Patrik Ragnäs medv.
TO 26.9 kl 18: Beta-kurs, förs.h, khden. Tema: ”Fungerande re-lationer”. Saltbit, barnpassning. Anm. senast 24.9, telnr. 06–8675033 eller 050–3089468.

REGION 2

DOMPROSTERIET

BORGÅ

SÖ 22.9 KL. 12: HÖGMÄSSA I DOMKYR-KAN , Eisentraut-Söderström, Puska, Söderström, Helenelund, Gudstjänstkö-ren, Kör för alla, dir. Rainer Holmgård .

LAPPTRÄSK

Sö 22.9 kl. 12: Högmässa i kyrkan, Stina Lindgård, Vera Tollander
Sö 22.9 kl. 18: Vesper med gruppen Donum Dei i kyrkan. Musik av Michael Praetorius
To 26.9 kl. 18.30: Tjejgruppen i försam-lingshemmet, Elin Lindroos
Sö 29.9 kl. 12: Familjemässa i kyrkan med musikalen Hemligheten. Mis-sionslunch.

LILJENDAL

Cellis: lö 21.9 kl 18 på Mariagården. Se Församlingsbladet nr 4/2013.
Gudstjänst: sö 22.9 kl 10 i kyrkan. HD/AJ.
Vuxen-Barngruppen: ti 24.9 kl 10–11.45 på Kantorsgården.

LOVISA

En kväll med Sankte Per och Thomas
Tivlaren: fre 20.9 kl 19 i kyrkan. Konsert med Thomas Lundin och Per Rosenius.
Högmässa: sö 22.9 kl 12 i kyrkan, af

Hällström, predikant Birgit Grönqvist
Bisagruppen: må 23.9 kl 18 i Vesper-hemmet/Hebreerbrevet 1-2
Barnkören: ons 25.9 kl 15 i kyrkan
Bibelstudiegruppen: ons 25.9 kl 18 i för-samlingsgården
Morgonkaffe: to 26.9 kl 8.30 i Tikva

PERNÄ

Högmässa: sö 22.9 kl. 10.00 i kyrkan, Minna Silfvergrén, Dan Krogars, Paula Jokinen.
Anmälan till svenska skriftskolan 2013-2014.
Pensionärsträff: to 26.9 kl. 12.00 i Sarvsalö Byagården, Ingegerd Juntunen.
Tvåspråkig familjemässa och skörde-fest: sö 29.9 kl. 10.00 i kyrkan. Efter mässan kyrkkaffe och saft i Sockenstu-gan. Om ni har något odlat som ni vill ge vidare kan ni ta med till kyrkan. Produk-terna säljs till förmån för missionen!

SIBBO

SIBBO KYRKA: Sö kl 12 mässa Magnus Riska, Ola Byfält, Anders Ekberg.
N PAIPIS BYKYRKKA: Sö kl 10 mässa Riska, Byfält, Lauri Palin.
KakaoClubben: Fr kl 9.30 i Kyrkoby församl.hem.
Barnkören övar: tisdagar kl 13:15-13:45 och Mitternellankören tisdagar kl 14:15-15:15 i Kyrkoby församl. hem.
Sexeuros lunch: On kl 12 i Kyrkoby för-saml. hem.
Kvinnor mitt i livet: To 26.9 kl 18:30 på Prästgården. Katja Korpi.
Kyrkokören börjar: To 19.9 kl 18 samling vid Lars Wikströms trappa (Antbacka-gränden 12, Mårtensby), To 26.9 kl 19 i Kyrkoby församl.hem. Ekberg.
Träff för närståendevårdare: Fr 27.9 kl 13-15 på Prästgården. Tvåspråkigt, anmälan inte nödvändig. Ann-Christine Wiik, Ulla-Majja Järviö.
Barmmötena börjar: Fr 20.9 kl 17:30, By-kyrkan Tabor, Grönkullav. 142, Box
Kyrkans Ungdom: Lördagssamling Lö 21.9 kl 18 på Prästgården.

HELSINGFORS PROSTERI

JOHANNES

Fr 20.9 kl 10-11.30: Familjeträff i Hörnan. Höbergsgatan 10, ingång via gården. Oilberg.
kl 12.15-13.30: Veckolunch i Högborgs-gården, Höbergsgatan 10 E. Frivilligt av-gift. Välkommen på en kort middagsbön i Johanneskyrkan kl. 12.
Sö 22.9 kl. 12: Högmässa i Johanneskyrkan. Djupsjöbacka, Ahonen, Johannes kan-tori. S:t Jacobskören. Kyrkkaffe och avskedsfest för Päiviikki Ahonen. Hög-bergsgatan 10 E, vän. 2
Må 23.9 kl. 10-11.30: Tomas familjeträff. Tomas kyrkas dagklubbsutrymmen. Rönnv 16. Frände.
kl. 10-12: Café Kardemumma. Tvåsprå-kigt café i S:t Jacobs kyrka. Terminsstart. Salenius. Tikkanen.
kl. 17.45: Samtalsgruppen ”Bibel, tro & tvivel”. Tomas kyrka, Rönnv.16. Kisa Korkman, Frände.
Ti 24.9 kl. 12: Lunchmusik i Gamla kyrkan. Enlund.
kl. 13: Träffpunkt för seniorer & dagle-diga. Höbergsgatan 10 E, 2 vän. Ter-minsstart. Ray
On 25.9 kl. 14: Sjötorpet. Höbergsgatan 10 E, 2 vän. Terminsstart. Oilberg.
kl. 14: Diakoniträff i S:t Jacobs kyrka. Terminsstart. Salenius.
kl. 15: Mariakretsen i Tomas kyrka, Rönnv. 16. Frände.
kl. 18: Kvällsmässa i Gamla kyrkan. Busck-Nielsen, Enlund.
Middagsbön i Johanneskyrkan må-fr kl. 12

MATTEUS

Matteus hemsida: www.matteus.fi
MATTEUSKYRKAN: Åbohusv. 3
Fr 20.9 kl. 19: samling för män. Erik Vikström: Afrika från mitt perspektiv. Diskussionskväll.
Lö 21.9 kl. 12: konfirmation L3, Stefan Forsén, Daniel Jakobsson, Patricia Högnabba, Markus Malmgren.
Lö 21.9 kl. 15: konfirmation L1, Stefan Forsén, Daniel Jakobsson, Patricia Högnabba, Markus Malmgren.
To 26.9 kl. 12: halvåriga handarbeten (2vån). Vi ställer strumpor eller något annat till gäva. Restgarn tas emot med tacksamhet. Mera info: diakonissa Ca-rita Riitakorpi, tfn 050–380 3986.
Sö 22.9 kl. 12: högm, Forsén, Forsman.

RETREATGÅRDEN SNOAN

en möjlighet till vila och eftertanke

SNOAN

Höstretreat med möjlighet till massage

fre-sö 11–13.10.2013

Retreatledare: Kaplan Ann-Sofi Nylund

Pris: 190 €, massage 15 €

Anmälan till Lärkkulla senast 26.9.2013

Retreat i veckan

må-ons 14–16.10.2013

Tema: Det måste finnas dagar då bara du är viktig

Retreatledare: Sjukhuspräst Maria Båsk

Pris: 200 €

Anmälan till Lärkkulla senast 26.9.2013

Retreat för teologer och andra intresserade

to–sö 24–27.10.2013

Tema: En triangel till välsignelse?

Vandring mellan predikan, dogm och bön
Föredrag av professor Gunnar af Hällström.

Dagsrytm med tideböner och tider för stilla bön.

Pris: 320 €

Anmälan till Lärkkulla senast 3.10.2013

Allhelgonaretreat

fre–sö 1–3.11.2013

Tema: Saliga de renhjärtade – de skall se Gud

Tankar och meditationer från öknens helgon.

Retreatledare: Pastor och konstnär Stig Petrone

Pris: 200 €

Anmälan till Lärkkulla senast 11.10.2013

Mera information om våra kurser och vår övriga verksamhet hittar du på www.larkkulla.net
Tfn 019 275 7200, info@larkkulla.net

LIVSBERÄTTELSE

Tack och farväl med bok

Kaplan **Päivikki Ahonen** håller avskedspredikan i söndagens högmässa klockan 12 i Johanneskyrkan, Högbergsg. 12. Efter högmässan blir det offentlig utgivning av boken *Himlen har varit nära* vid kyrkkaffet i Högbergsgården. *Himlen har varit nära* handlar om Ahonen som var en av de första kvinnorna som prästvígdes i Finland. Den har redigerats av **Benita Ahlnäs** och handlar om Ahonens uppväxt i Kemi, studietiden i Helsingfors och i Lund och om hennes nästan 30-åriga tjänstgöring i Johannes församling (tidigare Norra svenska) i Helsingfors.

Kyrkkaffe. Bröd, sockor och vantar säljs till förmån för missionen.
Sö 22.9 kl. 16: knattekyrka för hela småbarnsfamiljen, teologpraktikant Alexandra Johansson, Catarina Bärlund-Palm och Anna Brummer medv. Vi sjunger glada rörelsesånger och får röra på oss. Leksakskollekt. Kaffe, saft och pirog.
Sö 22.9 kl. 18: MU-mässa. Matteus Ungdom-mässa. En kort mässa med bönevandring, kyrkfika efteråt.
Alphaledarutbildning: Vill du vara gruppledare vid Alphakursen som inleds nästa vår?
Kom med på utbildning 5-6.10 med alphakonsulterna Boris och Vivian Salo i Matteuskyrkan.
Vi inleder med lunch kl. 12 på lördag och avslutar med mässa kl.12 på söndagen. Mera info ger Lars-Olof Ahlfors tfn 050 380 3958
Anmälan senast 1 oktober till Matteus församlings kansli tfn 09 2340 7300.

PETRUS
www.petrusforsamling.net
fr 20.9:
- **kl. 10 Babyrytmik:** i Månsas kyrka, Skogsbäcksvägen 15. Babyrytmik för de allra minsta. Kaffe och smörgås efteråt. Ledare är Rebecka Björk.
- **kl. 10 Musiklek:** i Hagasalen, Vespervägen 12 A. För 0-5 åringar med förälder. Kaffe och smörgås. Ledare är Sussi Leskinen.
sö 22.9:
- **kl. 10 Högmässa:** i Äggelby gamla kyrka, Brofogdevägen 12. Sandell, Varho.
- **kl. 10 Högmässa:** i Munksnäs kyrka, Tegeltstigen 6. Bonde, Bengt Bergman. Kyrkkaffe.
- **kl. 15.30 Puls-gudstjänst:** i Hagasalen, Vespervägen 12 A, 2:a vän.
Puls är en ny slags gudstjänst för alla åldrar. Vi träffas varje söndag klockan 15.30. TIPS: Den nya kaffeautomaten är igång, så kom tidigare och umgås lite före gudstjänsten! En chans att träffa nya och gamla vänner. Vi ses. :-)
må 23.9:
- **kl. 18. Bibelträff:** i Månsas kyrka, Skogsbäcksvägen 15. Klagovisorna. H. Sandell.
ti 24.9:
- **kl. 10 Musiklek i Malm:** i Malms kyrka, Kommunalvägen 1. För 0-5 åringar med förälder. Kaffe och smörgås. Ledare är Sussi Leskinen.
- **kl. 18 Tempeltjänarna:** i Hagasalen, Vespervägen 12 A. Sjövall.
- **kl. 19 Litteraturkrets:** i Månsas kyrka, Markusrummet, Skogsbäcksvägen 15. Vi läser ett skönlitterärt verk och diskuterar det efter en inledande presentation. Denna gång Dostojevski: Bröderna Karamazov. Ledare är Aicka och Micke Nystrom.
on 25.9:
- **kl. 17 Petrus familjegospel:** i Hagasalen, Vespervägen 12 A. En kör för barn 0-100 år! Hång med oavsett körvana eller tonträfningsförmåga. Vi sjunger, dansar och har roligt. Kom med eller utan barn. Kaffe och smörgås för den hungrige kl. 16.30. Ingen anmälan behövs. Ledare är Rebecka Björk.
- **kl. 18.30 Petruskören övar:** i Hagasalen, Vespervägen 12 A. Hilli.
to 26.9:
- **kl. 10 Musiklek i Munksnäs:** i Munksnäs församlingshem, 2. vän. Bredviksvägen 10 D. Musiklek för 0-5-åringar och föräldrar. Kaffe och smörgås efteråt. Ledare är Rebecka Björk.

HELSINGFORS PROSTERI
Leva och lära- gruppen: samlas på Församlingarnas hus, Tredje linjen 22, den 15.10, 19.11 och 17.12 (kl 13-15 i rum Ekelund). Vi samtlar om sommaren och gör collage, pysslar med pärlor, diskuterar böcker osv. Kaffe/saft paus och andakt ingår, träffen är avgiftsfri. Ledare är Ulla Gripenberg och Kristina Jansson-Saarela, som är kontaktperson, tfn 09 2340 2540, e-post: kristina.jansson-saarela@evl.fi
Keswick 2013: (möten för det andliga livets fördjupande)

Torsdag-lördag 3-5 oktober 2013 kl. 18
Plats: Högbergssalen (Johannes församling), Högbergsgatan 10 E, 2. vän.
Huvudtalare: Ingmar Rönn
Huvudtema: Var inte rädd ...
to ... för framtiden!
fr ... för mänskor!
lö ... att förlora dig själv!
servering under pausen
lö ... för Gud!
Kurs för att lära sig förebygga och hantera depressioner: inleds med "Må bra veckoslut" 5-6.10 på Kaisankoti badhotell i Esbo. Kursen riktar sig till unga vuxna som har eller haft lindriga eller medelsvåra depressioner. Kursen leds av Kristina Jansson-Saarela och Carita Riitakorpi. Den fortsätter med 8 st onsdagsträffar kl.17-19 på plats i Helsingfors, som meddelas senare. Anmälningar och info: Carita Riitakorpi Matteus församling tfn 09-23407328 och (e-post carita.riitakorpi@evl.fi).
Kampens kapells öppethållningstider: Kampens kapell är öppet vardagar 7-20 och veckoslut 10-18.
Församlingarnas samtalstjänst: dejourerar på tfn 01019-0072 (från utlandet +358 1019 0072) varje kväll kl.20-24. En webbaserad hjälptjänst finns på adressen http://evl.fi/natjour
Användaren behöver inte uppge namn, e-postadress eller andra uppgifter som kan leda till identifiering utan väljer själv en signatur och ett lösenord. Ring eller skriv när Du behöver stöd!

DEUTSCHE GEMEINDE
So 22.9, 11 Uhr: Gottesdienst (Panzig), Kinderkirche

INTERNATIONAL EVANGELICAL CHURCH
Sunday Service in English
10.00: Mellumäki Parish Center, adress: Korvatunturiintie 2, Helsinki
14.00: Christ Church, adress: Apollonkatu 5, Helsinki
16.30: Espoo Cathedral Parish, adress: Kirkkoranta 2, Espoo
Sunday School arranged. Join us for church coffee after the service!

MELLERSTA NYLANDS PROSTERI

ESBO
Högmässor sö 22.9:
Esbo domkyrka, Kyrkparken 5, kl. 10 (OBS tiden!) Tvåspråkig traditionsmässa vid Höst-Mattsmarknaden. Jäntti, Malmgren, Eila Björklund, Marja Malvaranta, Aларik Corander, Petri Koi-vusalo.
Olars kyrka, Olarsbacken 4, svenska sidan, kl. 10.30. Rönnberg, Kronlund. Kyrkkaffe.
Olars kyrka, Olarsb. 4, finska sidan, kl. 14 konfirmation av Mataskär 3- skriftskolan. von Martens, Ahlbeck, Lund, Kronlund, Malmgren.
Höst-Mattsmarknad: Esbo domkyrka med omgivningar 21-22.9. Arr. Espoon tuomiokirkkoskr. Mer info: www.espooneurakunnat.fi/web/syysmatin-markkinat
Väntjänstträff: Hagalunds kyrka, svenska rummet, Kyrkst. 6, to 19.9 kl. 18-20. Öppet för alla som vill ställa upp som vänner för ensamma personer.
Samtalsgruppen Livsmod i vardagen: Vita huset, Prästgårdsgr. 1, må 23.9 kl. 15-16.30. Heikkinen.
Braskväll för kvinnor: Mataskärs lägercentrum, intenatet, to 26.9 kl. 18.30, Ahlbeck. Kvällens gäst är samtalsterapeut Inger Sjöberg, som talar om mor-dotterperspektivet. Öppet för kvinnor i alla åldrar, ingen förhandsann.
Lördagskaffe för vuxna utvecklingshämjade: Karabacka kapell lö 28.9 kl. 15-16.30. Heikkinen.
Mozarts Requiem: Berghälls kyrka i Helsingfors lö 28.9 kl. 19. Ca 220 sångare medverkar. Kammarkören Novena och Kallion Kantattikuoro. Askøy kirkekor, Cantus i Fjaler och Førde kyrkjekor från Bergen, Norge. Nybörjarkörerna Kråksången och Raakkujat. Studerande vid Sibelius-Akademien. Markus Malmgren, orgelarr. av orkesterpartiet. Natalie Ball, sopran.

Nina Kronlund, alt, Tommi Niskala, tenor, Peter Achren, bas. Tommi Niskala, dirigent.
Dagar med Frälsarkransen: Mataskärs lägercentrum, Mataskärv. 3, 11-13.10. Ledare prosten Gunborg Lindqvist. På programmet står stillhet och meditation i vacker natur i sällskap med trevliga människor. Start fre kl. 17, avsl. sö ca kl. 14. Anmälan senast 27.9 tfn 09 8050 3211, 050 432 7526, e-post ann-christin.lintula@evl.fi. Meddela specialdiet. Pris 30 €, räkningen skickas hem. Ta med lakan, handduk, bekväma kläder och skor, utekläder för promenader, inneskor eller tossor.
Om du har en Frälsarkrans - ta den med, annars får du en på Mataskär.
Tro på Livet!
Inledning och diskussion om kristen tro. Kom med du som vill andas in livstro. I Olars kyrka 7 tisdagskvällar efter varandra. Start 8.10 kl.18-20. Följande datum 15.10, 22.10, 29.10, 5.11, 12.11 och 19.11. Ingen förhandsann. Mer info: kyrkoherde Roger Rönnberg, roger.ronnberg@evl.fi, 0400 425 257.
Kretsar för pensionärer & daglediga kl. 13-15:
Sökö kapell, Sökögr. 3, ti 24.9. Träffdax i Köklax kapell, Handelsb. 1, ti 24.9.
Södrök kapell, Kirstigården 3, on 25.9. Kalajärvi kapell, Höstglödsången 3, to 26.9.

GRANKULLA
To 19.9 kl 10 Samtal kring tro: i övre brasrummet.
Kl 10.30 Förbön med lovsång: i övre brasrummet.
Kl 19-21 Facebook mottagning:
Sö 22.9 kl 12 Gudstjänst: Johan Terho, Heli Peittsalo. Kaffé i nedre salen.
Ti 24.9 kl 9.30 Familjelytan: i Sebas-tos, Yvonne Fransman, Barbro Smeds.
Kl 9.30-11 Diakonimottagning: och brödutdelning.
Kl 13 Pensionärskören: i nedre salen, Barbro Smeds.
Kl 13.30 Tisdagsträffen: i övre salen, Tage Lampén berättar om sin resa till Montenegro.
Kl 14.30 Tvåspråkig mentalvårdsgrupp: i Sebastos.
Kl 18 Damkören Grazia: i övre salen.
On 25.9 kl 13.30 Kyrkosyfoöreningen: i övre brasrummet.
Kl 16 Närståendevärdarträff: i Sebastos.
Kl 17.30 Mammornas smyckeskväll: i dagklubben.
To 26.9 kl 10 Samtal kring tro: i övre brasrummet.
Kl 10.30 Förbön med lovsång: i övre brasrummet.
Kl 19-21 Facebook mottagning:

KYRKSLÄTT
Morotsmarknad: lö 21.9 kl. 10-14 nedanför domkyrkans trappa i Helsingfors. Försäljning av grönsaker, saft, sylt, bakverk osv. Lopptorg. Församlingen tar gärna emot lämpliga försäljningsartiklar, t.ex. bakverk samt lopptorgsartiklar. Kontakta Rune Lith tel. 0500 687 023. Till förmån för Finska Missionssällskapet. Hjärtligt välkomna!
Högmässa: sö 22.9 kl. 12 i Kyrkslätt kyrka. Kyrkslättsspelmännen och Mikaeli-kören medverkar. Loven och Joki.
Måndagsgruppen: måndagar kl. 10-13 på Oasen, Prästgårdsbacken 11 C. Gruppen jobbar för missionen i församlingen. Info: Gun Pettersson, tel. 0500 462 243
Tisdagsgruppen: tisdagar kl. 10-14 på Oasen, Prästgårdsbacken 11 C. Gruppen jobbar för diakonin i församlingen. Info: Birgitta Lindell tel. 050 376 1489
Stick- och virkcafé: alla onsdagar kl. 18-20 i Oasen, Prästgårdsbacken 11 C. Kom med och sticka, virka och lära dig nya knep. Info: Birgitta Lindell tel. 050 376 1489
Föräldra-barngrupp: tisdagar kl. 9.30-11.30 i Lyan (ingång från baksidan), Prästgårdsbacken 5.
Föräldra-barngrupp: torsdagar kl. 9.30-11.30 på Stör-Raula, Evitskogsvägen 150.
Kyrkoherdeämbetet har öppet: må-fr kl. 9-15. Tel. (09) 8050 8292, epost kyrkslatts.svenska.forsamling@evl.fi
Mera info på: www.kyrkslattsvenska.fi

TAMMERFORS
Sö 22.9: Högmässa kl 10.30 i Pyynikki församlingshem, Terho Hämeenkorpi och Hanna-Maarit Kohtamäki-Pentikäinen
23.-25.9: Höstläger i Ilkko.
Ti 24.9: Mammor, pappor o barn kl 10 SvG
Ti 24.9: Tisdagsklubben SvG kl 13.30-14.30 och kl 14.30-15.30
Ons 25.9: Diakonikretsen, församlingen bjuder på miniturf till Ilkko lägergård. Skjuts kl 12.30 från De Gamlas Hem, kl 12.45 från Gamla kyrkan och kl 13 från Svenska hemmet. Kaffé, Taize-mässa med Hanne von Weissenberg och mid-dag. Hemfärd kl 17 från Ilkko. Alla välkomna!

VANDA
Familjecafé: fre 20.9 kl. 10-12 i Dick-ursby kyrkas konferensutrymmen.
Vanda Lantmannagilles skörde- och museidag: lö 21.9 kl.10-14 på Lantbruks-muséet i Vandaforsen. Vår församling deltar med basarbord och väffelstekning för missionen.
Högmässa: sö 22.9 kl. 10 i Helsing kyrka S:t Lars. Kaj Andersson, Ingmar Hokkanen.
Högmässa: sö 22.9 kl. 12 i S:t Martins kapell. Kaj Andersson, Ingmar Hokkanen.
"En kväll med Sankte Per & Thomas Tvivlaren": sö 22.9 kl. 17 i S:t Lars kapell, stora salen, Prästgårdsgränden 3. Per Rosenius och Thomas Lundin i musikalisk kväll med visor, slagrar, tango och psalmer på temat tro och tvivel. Gratis inträde. Program å 10 € vid ingången till förmån för finska Missionssällskapet, för torkans offer i Namibia.
Församlingen ordnar gratis busstransport till konserten enligt följande bussrutter:
Rutt 1: Start kl. 15.50 från Korso kyrka-Sottungsby- Häkansböle kyrka - Dick-ursby (Folkhälsanhuset) - kl. 16.45 S:t Lars kapell. Rutt 2: Start kl. 16.05 Sjöskog (Katrineberg) - Kivistö kyrka - Gamla Nurmijärvivägen - Vandaforsen - kl. 16.45 S:t Lars kapell.
Retur med bussarna samma rutter efter konserten. Mera info ger kansliet på tfn 09-8306292 eller våra hemsidor www.vandasvenskaforsamling.fi
Familjecafé: må 23.9 kl. 9 - 11.30 i Myr-backa kyrka, Strömfåravägen 1.
Foibe pensionärskrets: samlas må 23.9 kl. 14 i Foibe servicehus, brasrummet, Sjukhusgatan Sjöskog diakonikrets träffas ti 24.9 kl. 13 hemma hos Märta Pentikäinen.
ViAnda-kören för dej 60+: övar ti 24.9 kl. 13.30 på Helsinggård i Dickursby.
Allsång: on 25.9 kl. 15 på Folkhälsanhuset i Dickursby. Gunnar Weckström är allsångsledare med Nina Fogelberg vid pianot.
Sottungsby-Häkansböle pensionärskrets: samlas to 26.9 kl. 13 i Häkansböle kyrka.
Familjemässa: sö 29.9 kl. 10 i Helsing kyrka S:t Lars. Kyrkkaffe efter mässan i kaffestugan Laurentius. Alla barn som deltar får en reflex. Vi firar samtidigt dopdagen i Vanda församlingar.
På höstlovet 16-19.10 åker vi till Sjömansro på barnläger! Lägre är för dig som går i åk 1-6. Vi startar på onsdagskväll med gemensam busstransport. Pris 45 € syskonrabatt 15€. Vi sjunger, leker ute och inne, pysslar, badar bastu och lär känna varandra och Gud bättre. Anmälan senast 30.9 till ungdomsarbetsledare Daniela Hildén tel. 050 5668112.

RASEBORGS PROSTERI

BROMARV
Sö 22.9 kl.12.00: (OBS! tiden) Högmässa i kyrkan. Staffan Söderlund/ Sofia Lindroos. De äldres dag. Efter gudstjänsten mat och kaffe i församlingshemmet. Anmäl till Manne, tel. 0408274583, angående ev. mat och skjuts.
Se närmare om höstens verksamhet: i höstens infoblad eller på hemsidan: www.enskf.fi/bromarvsforsamling.

EKENÄS
Högmässa: sö 22.9 kl.10 i Ekenäs kyrka, M. Cleve, N.Burgmann.
Se hela annonsen i VN samt på www.ekenasforsamling.fi

HANGÖ
Sö 22.9 Högmässa i kyrkan kl. 12: T. Sjöblom, M. Lasonen.
To 26.9 "Kara-träff" kl. 18: i församlingshemmet, Parkg. 7. Samtal o samvaro i bastun o kring brasan. Ta handduk med.
To 26.9 Info om skriftskola för ungdomar 1999 (el. Tidigare) födda i kyrkan: kl. 18-19.15 och för föräldrarna kl. 19.30-20.30.

INGÅ
Fre 20.9 kl 18.00: israeliska danser i församlingshemmets källare. Viveca Unnerus.
Sö 22.9, 18 s. e. pingst, de äldres söndag: kl 10.00 Högmässa i Ingå kyrka. Torsten Sandell, Marianne Gustafsson Burgmann, kyrkokören, May Lindström. Kyrkkaffe i församlingshemmet. Susann Sköld-Quvarnström.
Må 23.9 kl 18.30: Bibelgruppen träffas i församlingshemmet. Tom Hellsten.
Ons 25.9 kl 14.00: Syfoöreningen möts i ungdomshuset. Siv Björklöf.
Verksamhet på finska:
Pe 20.9 kl 19.00: Äijäsauna Pappilassa. Erkki Päivärinta
Ke 25.9 klo 16.45: Rukouspiiri Bläckhornetissa.

Ke 25.9 klo 18.00: Raamattupiiri Bläckhornetissa. Tom Hellsten.

KARIS
Gemenskap över gränser. Förbön och lovsång: To 19.9 kl. 19 i S:ta Katarina kyrka "Herren är min starkhet och min lovsång". Liisa och Gunnar Weckström, Christa Katter, Olav Söderström.
Gudstjänst: Sö 22.9 kl. 10 i S:ta Katarina kyrka. Terlinden; Söderström.
Högmässa: Sö 22.9 kl. 18 i Svartå kyrka. Terlinden; Söderström. Kyrktaxi från periferin. Lämna din beställning till pastorskansliet tfn 019-2793000, senast torsdag 19.9 kl. 14.
Bibelgruppen i Svartå: Må 23.9 kl. 14 samlas i kyrkstugan, Hällnäs vägen 82.
Rosvik rekreatjonsdag: Ti 24.9. Anmälan till kansliet eller diakonen 19.9

SJUNDEÅ
Diakonikretsen: fr 20.9 kl.13 i förs.hemmet, Gun Venäläinen, Maria Venhola, Hanna Noro.
Mässa: sö 22.9 kl. 12 i kyrkan, Maria Venhola, Pami Karvonen.
Kyrkobröderna: ti 24.9 kl. 16 i församlingshemmet.
Gung och sjung-babyrytmik: (0-14 mån) varje tisdag kl. 10 i Postilla, Kati Kvarnström.

SNAPPERTUNA
to 19.9 kl 18-21: Ungdomskväll i Langansböle
to 19.9 kl 19: kören sjunger i Prästgården
sö 22.9 kl 12: Gudstjänst med Markus Weckström och Pia Nygård. Efter gudstjänsten har vi kyrklunch i Prästgården. Frivillig avgift. Välkomna!
ti 24.9 kl 9.30-11: familjecafé i Langansböle

TENALA
To 19.9 kl. 18-20: Bönekväll i församlingshemmet
Lördag 21.9 kl. 18: Konsert med Esbo sångkör i kyrkan. Dirigent Barbro Smeds.
Sö 22.9. kl. 10: Gudstjänst, Staffan Söderlund /Tor Nordström.

Se närmare om höstens verksamhet: i höstens infoblad eller på hemsidan: www.enskf.fi/tenalaforsamling.

ESBO STIFT

LOJO
Måndagar övar församlingens kör: i Virkby kyrka kl. 17.30-19.00. I ledning av Katja Wiklund.
Sö 29.9. kl 12.00: Mikaelidagens familjegudstjänst i Virkby kyrka. Församlingen bjuder på lunch efter gudstjänsten. Alla hjärtligt välkomna. Kyrktaxi.

Annonsera i

KP
KYRKPRESSEN

Med en annons när du hela Svenskfinland.

Du når oss på:
**050 329 4444,
050 092 4528**

Eller via e-post:
annons@kyrkpressen.fi
www.kyrkpressen.fi

Pedersöre prosteris kyrkosångskrets r.f. kallas till

ÄRSMÖTE

i Kyrkostrands församlings-hem onsdagen 9.10.2013 kl. 18.00.

Samövning kl. 19.00.

Styrelsen

KUNGÖRELSE

KUNGÖRELSE

Gemensamma kyrkofullmäktige i Esbo kyrkliga samfällighet sammanträder onsdagen den 25 september 2013 kl. 18 i Esbo stads fullmäktigehus, Esbogatan 5.

Ärenden

Anmälningsärenden
Magnus Engbloms avsked från förtroendeuppdrag
Markus Niinikoskis avsked från förtroendeuppdrag
Inrättande av en tjänst som sekreterare för internationellt arbete i Leppävaaran seurakunta
Upphävande av tjänstestadgan
Fastställelse av kyrkoskattesatsen för år 2014
Val av förläggare för Esse för avtalsperioden 2014-2106

Esbo, 10.9.2013
Matti Finskas
ordförande för gemensamma kyrkofullmäktige

LEDIGA TJÄNSTER

 **Vantaan seurakunnat
Församlingarna i Vanda**

Vid Vanda församlingars enhet för personaltjänster ledigförklaras ett arbetsavtalsförhållande för en **SAKKUNNIG I ANSTÄLLNINGSFRÅGOR**
Ansökningstiden löper ut den 10 oktober 2013 kl. 15.00.
Ansökningsannonsen kan i sin helhet läsas på adressen http://www.vantaanseurakunnat.fi/fi/hallinto/tyonhajoille/avoimet-tyopaikat

VÖRÅ FÖRSAMLING

lediganslår följande tjänst att sökas under tiden 16-30.9.2013

C-kantor

i tjänsteförhållande tillsvidare med placering i Vörå. Kompetenskravet är av biskopsmötet godkänd kantorexamen samt utmärkta kunskaper i svenska och nöjaktiga i finska. Tilläggsuppgifter ges av kyrkoherde Ulf Sundstén, tfn. 050 350 5970. Lön enligt kravgrupp 501.

Ansökningarna tillställs Kyrkorådet i Vörå församling senast 30.9.2013 under adress: Vörå församling, Kyrkorådet, Bertby-Lålxvägen 10, 66600 VÖRÅ.

Innan tillträdet bör den som valts förete ett godtagbart hälsointyg och ett i straffregisterlagens 6 § avsett straffregisterutdrag.

Kyrkorådet

GiveAndChange.fi
Ge, ta emot, sök, byt!

I sorgens ögonblick, står vi till Er tjänst

BEGRAVNINGSTJÄNST

Kalmari

Torgvägen 1, 02400 Kyrkslätt

tel: 010 2194550 eller Bodil Kalmari 050 4084460

info@hautauspalvelukalmari.fi www.hautauspalvelukalmari.fi

DOMKAPITLET

Församlingspastorn i **Petrus församling Daniel Björk** har förordnats att sköta en församlings-pastors-tjänst i samma församling (100 %) från 1.1.2014 tills vidare.

Församlingspastorn i **Petrus församling Fredrik Kass** har förordnats att sköta en församlings-pastorstjänst i samma församling (100 %) från 1.1.2014 tills vidare.

Tf kyrkoherden i **Närpes församling Lars Lövdahl** har förordnats att fortsättningsvis sköta kyrkoherdetjänsten i samma församling 1.10 - 31.12.2013.

Församlingspastorn i **Närpes församling Marcus Jakobsson** har förordnats att sköta kaplanstjänsten i samma församling 1.9 - 31.12.2013.

Tf församlingspastorn i **Närpes församling Peter Lassus** har förordnats att fortsättningsvis sköta församlingspastorstjänsten i samma församling 1.9 - 31.12.2013.

Kyrkoherden i **Sibbo svenska församling**, kontraktsprosten **Helene Liljeström** har beviljats tjänstledighet 15.9.2013 - 31.12.2014.

Kaplanen i **Sibbo svenska församling Magnus Riska** har beviljats tjänstledighet 15.9.2013 - 31.12.2014, och förordnats för samma tid att sköta kyrkoherdetjänsten i samma församling.

Församlingspastorn i **Sibbo svenska församling Katja Korpi** har förordnats att sköta kaplanstjänsten i samma församling 15.9.2013 - 31.12.2014.

Pastor **Ola Byfält** har förordnats att sköta församlingspastorstjänsten i **Sibbo svenska församling** 15.9.2013 - 31.12.2014.

Kyrkoherden i **Pernå församling Robert Lemberg** har förordnats att vid sidan av egen tjänst sköta kontraktsprostämbetet i Domprostet 15.9.2013 - 30.6.2014.

Kyrkoherden i **Borgå svenska domkyrkoförsamling**, domprosten **Mats Lindgård** har beviljats tjänstledighet 1.10 - 31.12.2013.

Kaplanen i **Borgå svenska domkyrkoförsamling Camilla Ekholm** har beviljats tjänstledighet 1.10 - 31.12.2013 och förordnats att under samma tid sköta kyrkoherdetjänsten i samma församling.

Förordnandet för församlingspastorn i **Johannes församling Emma Audas** har avbrutits på begäran från 1.10.2013 och hon har förordnats att sköta en kaplanstjänst i **Borgå svenska domkyrkoförsamling** 1.10 - 31.12.2013.

Kaplanen i **Borgå svenska domkyrkoförsamling Mia Andersén-Löf** har beviljats tjänstledighet 6.11.2013 - 19.9.2014.

Kyrkoherden i **Ingå församling Torsten Sandell** har beviljats tjänstledighet 21.3.2014 - 30.9.2016 och beviljats rätt att under samma tid verka som präst inom **Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland r.f.**, i Istanbuls Lutherska kyrka.

Stiftssekreteraren för församlingsdiakoni vid domkapitlet **Tua Sandell** har beviljats tjänstledighet 21.2.2014 - 30.9.2016.

BERÄTTA OM DIN FÖRSAMLING!

Den här sidan finns till för dig. Roliga verksamhetsidéer, festliga jubileum eller en viktig gemenskap. Skriv, fotografera och berätta om vad som händer i DIN församling! Skicka in din artikel till redaktionen@kyrkpressen.fi. Redaktionen väljer och redigerar materialet.

I MIN FÖRSAMLING

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Uni.studerande, jobbande, skötsam och rökfri 30-årig tjej med katt, önskar hyra lägenhet. Min. 50m2, max 750 euro. Innerstad eller angränsande område med bra kollektiv trafik förbind. Annette tel. 045-896 50 15

UTHYRES

Kom och bo i Wohls gårds när-område. Grundrenoverade lägenheter; 1r+k ca 40m² 650€/månad+vv 15€ 3r+k ca 80m² 850€/månad +vv 15€ 040 - 526 7770

KÖPES

Behöver en hobby, har du en förmålig veteran-bil,- moped, -motorcykel i garaget? Som du inte behöver. Var vänlig ring efter kl 17.00, 050-4003044/ KL

SVEN THORS, Carola von Wendt och Doris Sundström visar upp de nya kollekthåvarna utanför kapellet i Oravais.

Nya kollekthåvar i Oravais

Det finns en kyrkosyfoering i Oravais som samlas varann onsdag. Ett synligt resultat av deras omsorg om kyrkan är två splitternya kollekthåvar.

Det viktiga med de nya håvarna är att de är försedda med kort skaft. Eftersom det oftast är lekmän som sköter uppbärningen av kollekten under gudstjänsterna och det känns ovant och besvärligt med de gamla håvarnas långa skaft har det funnits önskemål om nya, bekväma.

Några församlingsbor har tillverkat de vackra vackra håvarna. **Carola von Wendt** har sytt och broderat. **Sven Thors** har smitt mässingsdelarna och **Doris Sundström** har donerat handtagen.

De nya kollekthåvarna mottogs officiellt under pensionärernas kyrksöndag vid högmässan den 15 september.

HJÖRDIS FÖRARS, TEXT OCH FOTO

Garage, förråd, båthus TILL HÖSTPRIS!

- * Färdiga träelement
- * Husen levereras kompletta med allt material
- * Ritningar ingår
- * Transport direkt hem - 10 olika storlekar.

Även enligt egna ritningar - lätt att montera själv. Ring oss!

G.NYMAN BYGGTJÄNST
68800 KÄLLBY. TEL. 06-766 7922, kvällar 723 5429. Gsm 0400-560 744
www.gnymanbygggtjanst.fi

www.alandstrafiken.ax

Njut av din ålandssemester!

Ålands östra skärgård är väl värd att upptäcka. Dit tar du dig lätt med skärgårdsfärjorna som sammanbinder öarna med ett finmaskigt nät av färjelinjer. Ge dig ut på upptäcksfärd - passagerare utan bil åker gratis!

Ålandstrafiken
VÄGEN TILL SKÄRGÅRDEN

Ålands landskapsregering

Strandgatan 25, 22100 Mariehamn
Tel. +358 18 525 100, fax +358 18 17 815

REIDAR SÄRESTÖNIEMI, BLOMSTERPRAKT VID FJÄRDEN. SÅLD FÖR: 35.700 €

VI SÖKER KONST TILL MODERN + CONTEMPORARY-AUKTIONEN

EFTERFRÅGADE KONSTNÄRER: Reidar Särestöniemi, Sam Vanni, Birger Carlstedt, Ole Kandelin, Ernst Methner Borgström, Lars-Gunnar Nordström, Ahti Lavonen, Anitra Lucander, Tove Jansson, Ilkka Lammi, m.fl.

FRI VÄRDERING.
RING 09 6689 110
ELLER SKICKA BILD TILL
HELSINKI@BUKOWSKIS.COM

Bukowskis

INKAST MARIA SUNDBLOM LINDBERG

Köttet blev ord ...

NÄR BISKOPEN fyllde 50 bjöd han sina prästkolleger på svenskimporterad klokhet till födelsedagskaffet. Im-portteologen Sigurdson höll ett före-drag om kroppen i den kristna kyrkan. Den kristna kyrkan får ju ofta en och annan uppsträckning och örfil för att den är så kroppsfiertlig men Sigurdsson kontrade med att något mera kroppsligt än att ha en Gud som blir människa är svårt att hitta. Och efter inkarna-tionen fortsätter faktiskt kroppsligheten med Jesu helande av kroppar, hans eget kroppsliga lidande och den uppståndne kroppen som sedan blir den sociala kroppen i nattvarden. Man kunde kanske till och med tala om en kroppsfixering i evange-lierna men i några skeden i historien har det blivit något märkligt motsatsförhållande mellan anden/själén och just kroppen. Dessutom har stora de-lar av teologin så småningom flyttat upp från he-lande och handlande händer till någon komplice-rad plats mellan frontalloben och lilla hjärnan, det vill säga köttet har blivit ord igen. Såg jag fel eller gäspade du redan? Sorry, behövde bara lite start-sträcka för att komma till sak. Min sak är att fråga dig hur ofta du har hört en predikan om kroppen? Bara om kroppen och det kroppsliga, då inte an-vänd som en metafor utan helt enkelt en predikan om våra kroppar och våra kroppsliga erfarenheter?

FÖR MÅNGA är sedan höll jag kurser och föredrag i det här svåra med att vara människa, och då särskilt en kristen människa. Vid ett tillfälle blev jag bjuden till en grupp med endast män och vid ett annat tillfäl-le till en kvinnosammankomst. Jag körde samma övning för bägge grupperna: knyt en knut på din livslinje för de fem starkaste andliga upplevelserna i ditt liv. Männens knutar handlade alla om natur-gudstjänster i militären, veterangudstjänster samt de andliga erfarenheter de fått via det brödraskap de alla tillhörde. Kvinnornas knutar handlade om de barn som inte kommit, barn som kommit men dött, barn som de valt bort, för många barn, ”oäk-ta” barn ...Flera av kvinnorna grät när de knöt. De grät inte av saknad och sorg utan de grät för att de för första gången i ett kyrkligt sammanhang fick ta-la om sin barnlöshet, sin abort och sina missfall. Deras andliga upplevelser var helt och hållet kroppsliga men den andlighe-ten hade aldrig fått en andakt, en förbön, en predikan. Obe-kräftade i sin religiositet hade de slitit kyrkbänken år efter år och lyssnat på histo-rier som aldrig berörde de svåraste i deras liv. Obe-kräftade, oberörda och oförsonade hade de levt ett helt liv i kyrkan.

Hur kom vi så långt bort från evangeliets förkun-nelse? När steg vi ur Kristi sandaler? Om någon såg kvinnorna med deras blödningar och skam så var det ju han. Han mötte deras blick, rätade på deras rygg och gav dem värdet och hoppet åter. Han be-kräftade, förlät och försonade dem med sig själva. Han gav oss deras berättelser för att vi många tu-sen år senare ska kunna göra samma för dem som i folkmängden hastigt rör vår mantel i hopp om en helande blick. Det här är inte en kvinnofråga. Al-la män kommer ur kvinnor som varit tacksamma och rädda. De har haft mammor som tagit emot dem med glädje eller som kanske inte orkat med en till. Den upplevelsen, att vara efterlängtd el-ler ovälkommen, är existensens känsligaste kär-na och kanske också trons grund.

Maria Sundblom Lindberg är präst.

”När steg vi ur Kristi sandaler?”

KYRKAN OCH SAMHÄLLET

Vem försvarar tvåregementsläran?

Erik Vikström noterar ifrå-gasättandet av den lutherska tvåregementsläran (KP 5.9). Kritiken mot kyrkans band till det sekulära samhället bottnar enligt Vikström – om jag tolkar honom rätt – i en missförstådd eller missbru-kad tvåregementslära. Räds-lan för en destruktiv sam-mankoppling mellan religi-ös och världslig makt skulle alltså i många knutar leda till excess i nödvärn mot som-marpsalm, julfester, radio-gudstjänster och kyrkoskatt. Frågan är dock om inte två-regementslärans största fien-de är kyrkan själv.

I motsats till många an-dra hörn av världen har Finland under överskad-lig historia i kyrkan haft en viktig garant för sam-hällsfreden. Inbördeskriget utgör visserligen en stor skamfläck, men kyrkans röst och dess medlemmars insatser i senare nödlä-gen som drabbat landet har säkert stärkt rollen som medlare mellan välbeställ-

”Andlighet ska in-te finansieras med skattemedel, det är människorna själ-va som hämtar sin andlighet till kyr-kan.”

da och nödställda – så ex-empelvis under närhistori-ens ekonomiska kriser.

Kyrkans kraftiga in-blandning i det sekulä-ra regerandet möjliggjor-de i tiden framväxten av det nordiska välfärdssam-hället. Detta hade knappast hänt utan Gustav Vasas läsning av tvåregements-läran. Med kyrkoherdar-na som skatteuppbörds-män upprätthölls en häl-sosam maktbalans mellan storbönderna och kro-nan. Tyvärr fick väckelse-rörelsernas kritik mot äm-betsmannakyrkan ett så stort genomslag att man i Finland redan 1865 villigt

överlät hela det kommu-nala beslutsfattandet åt se-kulära organ. Kyrkan hade mått bra av att fortsätta ax-la sitt världsliga ansvar.

I stället för att delta i det verkliga, krassa samhälls-bygget har kyrkan näm-ligen utvecklat en pseu-dodemokrati – ett pseu-dovärldsligt regemente – som tål att ifrågasättas. Den ständigt svällande kyrkliga nomenklaturen motiverar sin existens med ”det and-liga regementets” ökan-de behov. De första som däremot saneras är kyr-kans ”världsliga” arbete-re: kyrkvaktmästare, pas-torskanslipersonal, barnle-dare, städpersonal. De som ofta står närmast den se-kulariserade kyrkobesöka-ren, som håller rent i kyr-kan, tröskeln låg och ser-vicen tillgänglig.

Att påstå, som vis-sa kyrkliga aktörer gör, att kyrkan inte ska vara en serviceinrättning, är hyck-leri. Det enda kyrkan kan

erbjuda sina medlemmar för kyrkoskatten är servi-ce. Andlighet ska inte fi-nansieras med skatteme-del, det är människor-na själva som hämtar sin andlighet till kyrkan. Det minsta de har rätt att vän-ta sig är att kyrkan står öp-pen när de har vägarna förbi, att någon svarar i te-lefon, att julpsalmer och sorg- och brudmarscher spelas som sig bör och att deras samlevnadsformer inte dissekteras av vare sig präster, andliga besserwis-sers eller kyrkliga medi-er. Detta i gengäld för att dessa döpta skattebetala-re lever ut tvåregementslä-ran ute i det sekulära sam-hället. Det är de som sköter det världsliga regementets skitjobb, medan kyrkans personal låter sig omhuldas av ett allt exklusivare and-ligt regemente.

MARKUS MALMGREN
Esbo

KYRKA OCH STAT

Onödig symbios med armén

Det är fortfarande många som felaktigt använder or-det statskyrka om den evang-elisk-lutherska folkkyrkan, påpekas i Kyrkpressen nr 32. Att göra så är givetvis miss-visande och rimmar inte med den självbestämmanderätt och integritet som kyrkan numera har i förhållande till staten. Detta har också gett lutherska kyrkan ökad tro-värdighet bland övriga kyr-kosamfund och hos medbor-garna överlag. Justeringar be-hövs dock, både i ekumenisk och multireligiös riktning.

Saker är inte alltid som de verkar. Så trots att vi in-te har en statskyrka kan det ändå för många se ut så. Det kan bero på att det evangelisk-lutherska som enda religionssamfund nämns i Finlands grundlag (§76), att kyrkan på statens begäran upprätthåller all-männa begravningsplatser, att riksmötet fortsättnings-vis öppnas med en guds-tjänst i Helsingfors dom-kyrka, eller av den enkla orsaken att den som majo-

”Det är lätt att för-stå att försvars-makten behöver kyrkan, men till vad behöver kyr-kan armén?”

ritetskyrka har stor synlig-het på många nivåer i sam-hället.

En sak som knappast be-rörts i detta sammanhang är banden mellan kyr-kan och armén, koppling-en mellan patriotism och (luthersk) religion. Det-ta har givetvis sina histo-riska orsaker. Fältbisko-pens (tidigare ”krigsprost”) ”ämbete” inrättades av president Ryti på begä-ran av marskalk Manner-heim under fortsättnings-krigets anfallsskede 1941. Fältbiskopen är inte biskop i egentlig mening, men an-svarar för det andliga arbe-tet i armén. Ännu hålls mi-

litäruppåd i församlings-lokaler, fortfarande svärs faned i kyrkor och fortfa-rande ger kyrkan armén sin legitimitet när den bi-drar med högtidlighet vid kransnedläggningar och minneshögtider. Det är lätt att förstå att försvarsmak-ten behöver kyrkan, men till vad behöver kyrkan ar-mén? Här är justeringar och klagöranden mer än välkomna!

När nu kyrkan inte läng-re vill upplevas som stats-kyrka kunde den också ta konsekvenserna av det-ta och upplösa symbio-sen med den statliga armén och ifrågasätta koppling-en mellan luthersk kyrko-tillhörighet och patriotism. Det skulle kyrkan vinna på i trovärdighet, kallad till fredsvittne som den är.

JAN EDSTRÖM

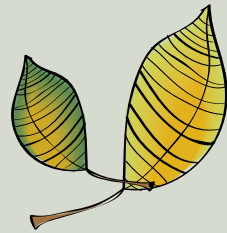
Projektsekreterare för
Ekumeniska ansvarsveckan

Något vi borde skriva om?

Tfn 09-61261549
e-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Visste du att ...

Kyrkpressen sparar skog!

Tidningen trycks på ett finländskt miljömärkt papper som till största delen består av returpapper.

KP.
K Y R K P R E S S E N

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi
Fax: (09) 278 4138.

Insändare måste för ses med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma in-lägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insän-darna är 1 200 tecken. Redaktionen för-behåller sig rätten att förkorta insändar-na. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

LIDANDE KRISTNA

”Enligt många sakkunniga ser vi förvånansvärt lite solidaritet bland kristna i välmå-ende länder för kristna som lider i andra länder.”

Leif Nummela
i Uusi Tie

ANDAKTER DEBATT

Religion och medier

”Problemet med Strangs ledare och uttalanden i ämnet är att han, som så många andra journalis-ter, målar in sig själv i ett hörn.

Det han omskrivet sä-ger är ”Jag tror inte och

orkar inte riktigt med att du tror, för du är inte tro-värdig så länge du tror”.

Farväl, objektivitet.”
Så skriver **Anders Ek-lund** i tidningen Syd-Österbotten med anled-ning av debatten om ra-dioandakter och Hbl:s ledarskribent **Janne Strang**.

Gospelhelg gav mersmak

Då gospelhelgen Novemberglöd ordnas om ett par månader gör Åbo svenska församling helgens gospelmässa till söndagens huvudgudstjänst.

TEXT OCH FOTO:
CHRISTA MICKELSSON

Peter Södergård är musikledare i Kimitoöns församling och kretsdirigent för kyrkosångskretsen. Han håller ivrigt på med förberedelser inför höstens gospelhelg som fått namnet Novemberglöd. Helgen som ordnas av Åbolands svenska kyrkosångskrets och tillsammans med Åbo svenska församling är en repris på mycket lyckad motsvarande tillställning för två år sedan.

Vem kan komma med på gospelhelgen?

– Alla som har ett intresse för att sjunga gospel är välkomna. Det är roligt om vi får med hela körer, men man kan också komma ensam. Några körer kommer att delta, bland annat *Baltic Gospel Singers* som jag dirigerar, berättar Peter Södergård.
– Vi bekantar oss med materialet på förhand men man behöver inte vara inkommen i gospelsång sedan tidigare. Repertoaren kommer att bestå av både mera stillsam gospel som är enkel att lära

– **GOSPELHELGEN UTMYNNA** i en gospelmässa i Henrikskyrkan på söndag kväll. Mässan firas som en vanlig gudstjänst med nattvard, säger musikledare Peter Södergård.

sig och mer rafflande gospellåtar. Förutom själva gospelmässan kommer det också att sjungas några gospelstandards.

– Vi riktar oss till hela Svenskfinland, men också till finskspråkiga. Men det är förstås bra att kunna åtminstone lite svenska så man hänger med på övningarna.

Vad ser du mest fram emot?

– Jag är jag väldigt glad över att få träffa **Henrik Mossberg** som kommer att leda övning-

arna och instuderingen. Han är en musiker och kompositör från Sverige och har skrivit den gospelmässa som vi framför i Henrikskyrkan på söndag. Jag har förstått att han är en otroligt fin och mångsidig musiker.

Kan du berätta lite mera om gospelmässan?

– I gospelmässan har de olika delarna i en luthersk mässas tolkats på ett nutida språk. Texterna och musiken gör verket spännande och hel-

ljutet. Gospelmässan kan tilltala inte bara gospelfantaster utan också mer klassiska kör- och sångare. Det är otroligt fint att vi i vår kyrkosångskrets kan engagera våra korister inte bara för traditionellt kyrkligt repertoar utan också för musik med ännu mera sväng i.

Du har lett Baltic Gospel Singers i tjugo år. Vad är det som driver dig?

– För det första tycker jag att det är roligt att göra musik. Jag gör gärna traditionell kyrk-

lig och profan musik också, men det är något speciellt med gospeln då man får föra fram det glada budskapet. Gospeln är ju också ganska lätt att ta till sig och talar till både unga och gamla. Ja, kanske speciellt till unga, och det är ju förstås dem vi i kyrkan borde satsa på att få med i större utsträckning.

2011 ordnades den första gospelhelgen i Åbo. Vad tar ni med er därifrån?

– Det var en härlig helg som

många var mycket nöjda med efteråt. Då var **Mikael Svarvar** ledare och vid slutkonserten fylldes kyrkan av över hundra sångare och flera hund- ra åhörare. Det var en märk- tig och fin upplevelse och vi hoppas förstås på något liknande i år.

Gospelhelgen Novemberglöd ordnas 23–24.11.2013 i Aurelia och Henrikskyrkan i Åbo. Sista anmäl- ningsdag är 30.9. Anmäl- an: peter.sodergard@evl.fi. Anmäl- da får no- ter på förhand.

kuriren
–tidningen för Dig!

Prenumerera på den allt mer populära finlandssvenska veckotidningen Kuriren. Inspirerande och trevlig läsning för hela familjen direkt hem i din brevlåda!

Aktuella svenska resor: 12–18.10 Malta. 14–17.11 Musikalen Les Misérables i London. 29.11–4.12 Julstämning i Lübeck. 5–8.12 Musikalen Priscilla i Stockholm. 22–27.12 Julresa till Dalarna. 30.12–3.1 Nyårsresa till Prag. 29–31.1 Miss Saigon i Malmö 15.2–2.3 Sydafrika och Kapstaden. 30.3–5.4 Lissabon och Portugal. 7–11.4 Madrid. 23–27.4 Möt våren i Amsterdam. 1–9.5 Wales. 19–25.5 Le Marche i Italien. 22–25.5 Bryssel och Brygge. 1–9.6 Danmark.

VI LOTTAR UT TRE HACKMAN TRAKTÖRPANNOR

Prenumerera och delta i utlottningen!

Nu har du möjlighet att vinna en traktörpanna av hög klass. Kuriren lottar ut tre traktörpannor med glaslock av märket **Hackman Matador**. Traktörpannan är 2,9 liter och 24 cm i diameter och har ett värde på cirka **85 euro**.

JA TACK!

☒ **JAG VILL PRENUMERERA PÅ KURIREN**

☐ för resten av år 2013 och hela året 2014 för 78 € (inom Norden)

☐ Tre (3) provnummer för endast 14,50 euro.

☐ Ett halvt år för endast 41 euro.

☒ **JAG DELTAR I UTLÖTTNINGEN AV TRE HACKMAN MATADOR TRAKTÖRPANNOR** (värde ca 85 euro)

SÄND KURIREN TILL:

NAMN _____

ADRESS _____

TEL/MOB. _____

SÄND RÄKNINGEN TILL:

NAMN _____

ADRESS _____

TEL/MOB. _____

☐ **Nej tack**, jag vill inte prenumerera på Kuriren. Jag deltar endast i utlottningen av Hackman Matador traktörpannor. Jag returnerar beställnings-, och utloppsblanketten försedd med frimärke till adressen Kuriren, PB 12, 65101 VASA (var snäll och stryk över den färdigtryckta adressen på kupongen och skriv in den nya under).

Erbudandet gäller till 30.11.2013

Kan sändas ofrankerat inom Norden Kuriren betalar portot

kuriren

PB 12
SVARSFÖRSÄNDELSE
KOD 5005430
65103 VASA

KP 19.9